

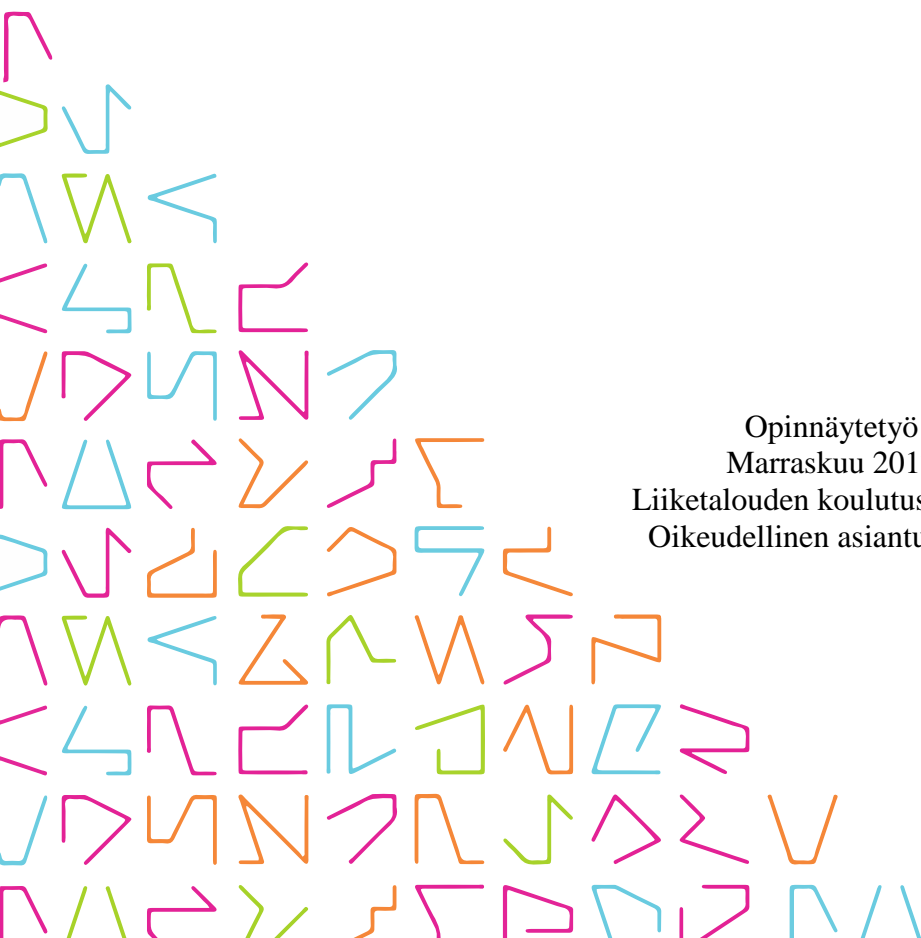
TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

APTEEKKITOIMINTA JA APTEEKIN TERVEYSPISTEEN EDELLYTYKSET LAIN NÄKÖKULMASTA

Rita Turpeinen

Suvi Virtanen

Opinnäytetyö
Marraskuu 2017
Liiketalouden koulutusohjelma
Oikeudellinen asiantuntijuus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Oikeudellinen asiantuntijuus

TURPEINEN RITA & VIRTANEN SUVI:

Apteekkitoiminta ja Apteekin Terveyspisteen edellytykset lain näkökulmasta

Opinnäytetyö 68 sivua, joista liitteitä 3 sivua
Marraskuu 2017

Apteekkien asema mukautuu maailman muutosten myötä. Pelkän lääkkeisiin liittyvän toiminnan lisäksi apteekista voi tänä päivänä saada palveluita, kuten yksityisiä sairaanhoidollisia palveluita Apteekin Terveyspiste -konseptin mahdollistamana. Suomessa tekeillä olevan sote-uudistuksen odotetaan lisäävän tarvetta tämänkaltaiselle toiminnalle vahvistaen samalla apteekkien asemaa osana terveydenhuoltoa. Opinnäytetyön tavoite oli selvittää erityisesti lain asettamat edellytykset Apteekin Terveyspisteelle ja mikä sen suhde apteekkitoimintaan on. Lisäksi opinnäytetyössä selvitettiin, mitkä ovat apteekkialan ja terveyspistetoiminnan kannalta keskeisimmät toimijat ja näiden asema. Opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa eräänlainen opas, joka on mahdollisimman yleisesti hyödynnettävissä.

Lainopillinen tutkimus osoitti Apteekin Terveyspisteen edellytykseksi aluehallintoviraston myöntämän luvan yksityisen terveydenhuollon palvelujen antamiseen. Lupaa ei voida myöntää apteekkarille yksityisenä elinkeinonharjoittajana, vaan Apteekin Terveyspiste edellyttää soveltuvan osakeyhtiön olemassaoloa tai perustamista. Luvan saamiseksi toiminnan tulee lisäksi täyttää asetetut edellytykset koskien esimerkiksi henkilöstöä ja toimitiloja. Apteekin Terveyspiste -konseptin mukainen toiminta edellyttää myös yhteistyötä julkisen terveydenhuollon kanssa. Konsepti voidaan nähdä luonnollisena osana apteekkialan kehitystä, vaikka sitä pidetään ainakin toistaiseksi byrokratian takia haastavana. Terveyspistetoiminta vaikuttaa myös alan toimijoiden kokonaisuuteen, kun esimerkiksi apteekkialan lupapäätökset jakautuvat eri toimijoille.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että erillisen yhtiön ja eri luvan takia Apteekin Terveyspiste on lain näkökulmasta apteekista erillinen, vaikka näiden toiminta on käytännössä kiinteästi sidoksissa toisiinsa. Apteekin Terveyspisteen perustaminen saattaa olla haastavaa. Apteekkialan mahdolliset lainsäädännölliset muutokset esimerkiksi osakeyhtiömuotoiseen toimintaan liittyen sekä sote-uudistus vaikuttavat suoraan siihen, millaiseksi Apteekin Terveyspisteen edellytykset ja asema tulevat tulevaisuudessa mukautumaan. Tiedon lisääminen ja konseptin selkeyttäminen voisivat tukea Apteekin Terveyspisteiden perustamista ja näin mahdollistaa niiden aseman osana apteekkialan kehitystä.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Option of Legal Expertise

TURPEINEN RITA & VIRTANEN SUVI:

Pharmacy Operations and the Requirements of a Pharmacy Health Point from the Legal Perspective

Bachelor's thesis 68 pages, appendices 3 pages
November 2017

The role of pharmacies adapts to the changing world. In addition to the distribution of medicines, pharmacies offer services. Pharmacy Health Point is a concept that enables offering private health care services in the same premises with a pharmacy. The upcoming health and social services reform is expected to increase the need for this sort of operations. The objective of this study was to find out what the requirements for a Pharmacy Health Point are that especially the law sets and how the concept is connected with the pharmacy operations. The thesis also examined the essential actors in the pharmaceutical field and their role. The purpose of this study was to produce a type of guide that could be used as a source of information as widely as possible.

The legal study indicated that establishing a Pharmacy Health Point requires a license from the Regional State Administrative Agency. The license cannot be granted to the apothecary as a private entrepreneur and therefore requires a suitable limited company. The license also sets other requirements for the operations regarding for example the personnel and the premises. In addition, the Pharmacy Health Point concept requires collaboration with the public health care sector. The concept can be seen as a natural part of the development of the pharmaceutical field even though it is currently considered challenging, due to bureaucracy. Health Point operations also affect the situation with the actors in the field since the granting of the licenses spreads out to more than one actor.

As a conclusion, it can be said that due to the requirement of having a separate company and license, the Pharmacy Health Point is, from the legal perspective, separate from the pharmacy although their operations in reality are closely bound. Establishing a Pharmacy Health Point might be challenging. The potential changes in the legislation of the pharmaceutical field and the health and social services reform will have a direct effect on the requirements of a Pharmacy Health Point and its position in the field in the future. More information and the clarification of the concept could help increase the number of Pharmacy Health Points thus making it possible for the concept to be a part of the development in the pharmaceutical field.

Key words: pharmacy operations, Pharmacy Health Point

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
1.1	Taustaa.....	6
1.2	Tavoite ja tarkoitus.....	6
1.3	Aiheen rajausta ja työn rakenne.....	7
1.4	Aikaisempaa tutkimusta.....	8
1.5	Tärkeimmät lähteet.....	9
2	APTEEKKITOIMINTA.....	10
2.1	Määritelmä.....	10
2.2	Apteekkeja koskeva lainsäädäntö.....	11
2.2.1	Kansallinen ja EU-lainsäädäntö.....	11
2.2.2	Apteekkilupa ja tarveharkinta.....	12
2.2.3	Apteekkarin henkilökohtainen vastuu.....	13
2.2.4	Lääketaksa.....	14
2.2.5	Apteekivero ja apteekkitoiminnan verotus.....	15
2.3	Muutoksenhaku ja oikeuskäytäntö.....	17
2.3.1	Muutoksenhaku ja apteekkilupavalitukset.....	17
2.3.2	Korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytäntö.....	19
2.4	Apteekin toimipisteet ja verkkopalvelu.....	21
2.4.1	Pääapteekki.....	21
2.4.2	Sivuaapteekki.....	22
2.4.3	Apteekin palvelupiste.....	22
2.4.4	Apteekin verkkopalvelu.....	23
2.5	Apteekkitoiminnan yhtiömuodot.....	25
2.6	Historia.....	27
2.7	Apteekit Pohjoismaissa.....	29
2.8	Apteekialan kehittäminen.....	30
3	ALAN TOIMIJAT.....	32
3.1	Suomen Apteekkariliitto.....	32
3.2	Fimea.....	33
3.3	Aluehallintovirasto.....	35
3.4	Valvira.....	36
4	APTEEKIN TERVEYSPISTE.....	38
4.1	Määritelmä.....	38
4.2	Lainsäädäntö.....	40
4.3	Lupa terveydenhuollon palvelujen antamiseen.....	41
4.3.1	Lupavaatimus.....	41

4.3.2	Lupaviranomainen.....	41
4.3.3	Luvan hakeminen	42
4.3.4	Hakemus yksityisen terveydenhuollon palvelujen antamiseen.....	42
4.3.5	Hakemuksen liitteet.....	43
4.3.6	Toiminnalle asetettuja edellytyksiä.....	44
4.3.7	Luvan myöntäminen.....	46
4.4	Yhtiömuoto	47
4.4.1	Osakeyhtiö	47
4.4.2	Osakeyhtiön perustaminen	48
4.4.3	Osakeyhtiön hallinnoiminen	49
4.5	Yhteistyö julkisen terveydenhuollon kanssa.....	50
4.6	Apteekin Terveyspisteiden valvonta.....	52
4.7	Apteekin Terveyspisteen vaikutus	52
5	POHDINTA.....	55
	LÄHTEET.....	59
	LIITTEET	66
	Liite 1. Hakemus yksityisen terveydenhuollon palvelujen antamiseen.....	66

1 JOHDANTO

1.1 Taustaa

Apteekkien asema osana terveydenhuoltoa on vahvistumassa palvelujen, kuten Apteekin Terveyspiste -toiminnan, myötä. Suomen terveydenhuoltojärjestelmän tulevat muutokset luovat osaltaan mahdollisuutta ja toisaalta tarvetta tämänkaltaiselle toiminnalle. Maailman muutokset vaikuttavat myös apteekki-alalla, kun esimerkiksi lääkkeitä pystyy Suomessa monien muiden hyödykkeiden tavoin hankkimaan nykyään Internetistä apteekin verkkopalvelun kautta, eikä pelkästään fyysisestä apteekkiliikkeestä. Onkin ehkä luonnollista, että perinteisen lääkkeiden toimittamisen ja lääkeneuvonnan ohelle apteekkeihin on kehittynyt apteekkitoimintaa tukevaa palvelutoimintaa.

Apteekin Terveyspiste on Kuopio Innovationin käynnistämä ja Suomen Apteekkariliiton nykyään hallinnoima konsepti, jossa tuotetaan sairaanhoidollisia hoitotoimenpiteitä apteekin yhteydessä olevissa toimitiloissa. Vaikka Apteekin Terveyspiste on jo useamman vuoden vanha konsepti, on se aiheena erittäin ajankohtainen. Terveyspistetoiminnalle tuntuu olevan kiinnostusta sekä tarvetta, mutta tiedon vähäisyys ja byrokratia ovat hidastaneet toiminnan leviämistä. Opinnäytetyön reilun puolen vuoden tekoprosessin aikana perustettiin kuitenkin ainakin kaksi uutta Apteekin Terveyspistettä.

Opinnäytetyön aihe löytyi toisen tekijän apteekissa työskentelyn kautta. Kyseisen apteekin apteekkari ehdotti Apteekin Terveyspisteen edellytysten selvittämistä opinnäytetyönä.

1.2 Tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyön tavoite on selvittää erityisesti lain asettamat edellytykset Apteekin Terveyspisteelle sekä mikä sen suhde apteekkitoimintaan on. Työssä selvitetään lisäksi apteekki- ja terveyspistetoiminnan kannalta keskeisimmät toimijat ja näiden asema. Tarkoitus on tuottaa eräänlainen opas, joka on mahdollisimman yleisesti hyödynnettävissä.

Työtä voidaan käyttää tietolähteenä terveystietotoimintaa suunniteltaessa tai siihen tutustuttaessa. Apteekin Terveystietopisteestä löytyy lehtiartikkelien lisäksi vielä rajallisesti tietoa, joten tiedon tuottaminen on konseptin tunnettavuuden leviämisenkin kannalta tärkeää.

Apteekki-ala on tiukasti säännelty ja terveystietotoiminta tuo mukanaan lisää huomioitava säännöksiä. Työ pyrkii antamaan kokonaiskuvan apteekki- ja terveystietotoiminnan oikeudellisesta kehyksestä lainopillisen tutkimuksen kautta.

1.3 Aiheen rajaus ja työn rakenne

Apteekin Terveystietopiste ja apteekki-alan sääntely olivat työn tekijöille aiheina ennestään melko tuntemattomia. Apteekin Terveystietopisteen edellytysten selvittäminen yksinään olisikin ollut vaikeaa toteuttaa. Apteekin Terveystietopiste ja sen toiminta on myös sidoksissa apteekkiin, joten Apteekin Terveystietopisteen edellytysten käsittely ilman apteekkitoiminnan käsittelyä olisi jäänyt kokonaisuutena irralliseksi. Koska opinnäytetyön näkökulma on oikeudellinen, rajautuvat terveystietotoiminnan käsittelyssä esimerkiksi palvelukokonaisuuden suunnittelu, toiminnan markkinointi ja yhteistyö laitevalmistajien kanssa työn ulkopuolelle.

Apteekkitoiminta ei ole yleinen aihe oikeudellisissa opinnäytetöissä. Osittain tästäkin syystä työhön haluttiin pelkän lainsäädännön lisäksi sisällyttää katsaus alan oikeuskäytäntöön. Apteekki-osalalla on useita merkittäviä toimijoita, jotka vaikuttavat myös terveystietotoiminnan kohdalla. Työssä pyrittiin tuomaan esille apteekki- ja terveystietotoiminnan kannalta olennaisimmat toimijat ja esittelemään näiden roolia apteekki-osalalla selkeyttämällä toimijoiden muodostamaa kokonaisuutta.

Työn keskeisin tutkimuskysymys on mitkä ovat erityisesti lainsäädännön asettamat edellytykset Apteekin Terveystietopistelle ja mikä sen suhde apteekkitoimintaan on. Työssä selvitetään myös, millaista apteekki-alan sääntely on sekä mitkä ovat apteekki- ja terveystietotoiminnan kannalta keskeisimmät toimijat ja näiden rooli.

Tämän opinnäytetyön käsittelyosuudet on rakennettu kolmen pääluvun alle. Johdannon jälkeen ensimmäisenä käsitellään apteekkitoimintaa lainsäädännön ja oikeuskäytännön,

toimipiste- ja yhtiömuotojen sekä alan kehityksen muodossa. Alan tärkeimpien toimijoiden esittely muodostaa työn toisen käsittelyosuuden. Kolmannessa ja viimeisessä osassa paneudutaan Apteekin Terveyspisteen edellytyksiin sekä luodaan katsaus terveystoiminnan valvontaan ja vaikutuksiin. Käsittelyosuuksia seuraa pohdinta, lähteet ja liite.

1.4 Aikaisempaa tutkimusta

Haettaessa hakusanalla “apteekki” ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöpalvelu Theseuksesta, tuottaa haku jopa toista tuhatta tulosta. Yksi yleinen teema tällä haulla löytyvien opinnäytetöiden aiheissa on asiakaskokemus tai asiakastyytyväisyys ja sen parantaminen. Terveysalalla opinnäytetöitä on tehty myös esimerkiksi lääkejakekkelusta. Oikeudellisella näkökulmalla vaikuttaisi löytyvän vain yksi opinnäytetyö vuodelta 2013, jossa käsitellään lainsäädännön uudistuksia ja niiden vaikutuksia eli työllä on eri lähtökohdat kuin tällä opinnäytetyöllä. Hakusana “apteekin terveystpiste” puolestaan tuottaa vain seitsemän tulosta, joista mikään ei varsinaisesti liity tämän työn aiheeseen.

Apteekkitoiminnasta löytyy esimerkiksi kaksi pro gradu -tutkielmaa kilpailuoikeuden näkökulmasta. Sari Valliluoto Tampereen yliopistosta tutki vuonna 2013 apteekin perustamisen, omistamisen ja laajentamisen sääntelyä toimivan kilpailun näkökulmasta ja Suzanne Simon-Bellamy Turun yliopistosta tutki samana vuonna Suomalaisen apteekkisääntelyn kilpailuoikeudellisia ongelmia ja kehityskohteita oikeustaloustieteellisen regulaatioteorian näkökulmasta. Näiden tutkielmien erilaisesta näkökulmasta huolimatta tekijät hyödynsivät tutkielmia alan sääntelyyn ja nykytilaan tutustuttaessa.

Apteekin Terveystpisteeseen liittyen on löydettävissä muutama projektityö farmasian alalta. Esimerkiksi Itä-Suomen yliopistosta Päivi Koivu-Mutka tutki vuonna 2016 asiakkaiden kokemuksia ja mielipiteitä apteekin terveystpisteistä ja Leena Reinikainen vuonna 2015 asiakkaiden maksuhalukkuutta apteekkien yhteydessä toimivien terveystpisteiden tarjoamista sairaanhoitajan palveluista. Kyseisten töiden näkökulmat eroavat luonnollisesti tämän opinnäytetyön näkökulmasta, mutta voivat toimia tietolähteenä apteekkien terveystpisteistä ja Apteekin Terveystpisteestä.

Löytyvien tutkimusten perusteella tekijät arvioivat, että tälle opinnäytetyölle on olemassa tarve. Tarvetta voidaan katsoa korostavan se, ettei Apteekin Terveystpisteestä löydy tällä

hetkellä paljoo tietoo tai ohjeita. Suomen Apteekkariliitolla on ollut työn alla ohjekirja Apteekin Terveyspisteeseen ja sen perustamiseen liittyen, mutta tämän opinnäytetyön tekemisen aikana kyseinen ohjeistus ei ole ollut julkisesti saatavilla.

1.5 Tärkeimmät lähteet

Tämä opinnäytetyö pohjautuu vahvasti lainsäädäntöön sekä alan toimijoiden tuottamaan materiaaliin. Lainsäädännön käyttäminen ensisijaisena lähteenä on luontevaa tutkimuksen lainopillisuuden vuoksi. Aiheeseen soveltuvaa oikeuskirjallisuutta puolestaan on haastavaa löytää, eikä sellaista välttämättä ole edes olemassa.

Apteekkitoiminnan kannalta merkittävin laki on lääkelaki (395/1987) ja terveystoiminnan kannalta laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990). Näiden lisäksi huomioitaviksi tulevat kyseisiä lakeja täydentävät asetukset. Huomioitavia lakeja olivat myös esimerkiksi osakeyhtiölaki (624/2006) ja laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994).

Koska aiheesta oli vaikea löytää esimerkiksi soveltuvaa kirjallisuutta tai muuta lähdeaineistoa, nousi alan toimijoiden tuottama materiaali tämän työn kannalta merkittäväksi lähteeksi. Lähteinä käytettiin erityisesti Suomen Apteekkariliiton sivuja sekä liiton julkaisemaa Apteekkari-lehteä ja apteekkari.fi -uutissivustoa. Suomen Apteekkariliiton tuottaman materiaalin käyttö Apteekin Terveyspiste -osion kohdalla oli järkevää ottaen huomioon liiton aseman hallinnoimisessa. Myös aluehallintoviraston, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean sekä muiden viranomaisten tuottamia materiaaleja hyödynnettiin tämän työn lähdeaineistona.

2 APTEEKKITOIMINTA

2.1 Määritelmä

Apteekkitoiminta on osa julkista terveystalouden palvelujärjestelmää. Apteekit toteuttavat toiminnassaan lääkepolitiikan ja lääkehuollon tavoitteita. Tavoitteena on muun muassa tehokkaan, turvallisen, tarkoituksenmukaisen ja taloudellisen lääkehoidon tarjoaminen kaikille tasapuolisesti. Apteekit vastaavat toiminnallaan avohoidon lääkehuollosta ja tekevät yhteistyötä muun terveydenhuollon kanssa omalla sijaintialueellaan.¹

Suomessa apteekkipalveluiden ja lääkkeiden saatavuus on hyvä koko maassa. Se on osittain Suomen tiheän apteekkiverkoston ansiota – Suomessa on apteekkitoimipiste noin 6 700 asukasta kohti. Apteekkariliiton tilastojen mukaan Suomessa oli 2016 vuoden lopussa yhteensä 810 apteekkitoimipistettä, joista 610 oli pääapteekkejä ja 200 sivuapteekkejä. Tämän lisäksi Suomessa oli vuonna 2016 133 apteekin palvelupistettä tai apteekkien ylläpitämää lääkekaappia, jotka toimivat syrjäseuduilla. Suomen apteekkiverkosto on muun muassa tiheämpi kuin Ruotsissa tai Tanskassa.²

Apteekkien on ylläpidettävä oman asiakaskuntansa tarvitsemaa lääkevalikoimaa. Apteekkien asiakaskuntaan kuuluvat yksityishenkilöiden lisäksi myös niin kunnalliset kuin yksityisetkin palvelutalot ja hoitolaitokset. Apteekkitoiminnassa yhdistyvät toiminnan ammatillinen ja taloudellinen vastuu. Ammatillisella asiantuntemuksella, liiketaloudellisella tehokkuudella sekä suhteellisen tiukalla sääntelyllä halutaan varmistaa, että lääkkeiden myynti tapahtuu terveydellisistä eikä liiketaloudellisista lähtökohdista. Toiminnalla ei myöskään saa lisätä lääkkeiden aiheutonta myyntiä tai edistää lääkkeiden käyttöä aiheuttomasti.³

Apteekkitoiminta vähentää muun terveydenhuollon kuormitusta neuvonnan ja lääkehoidon onnistumista tukevien palveluiden avulla. Tällaisia palveluita ovat muun muassa lääkkeiden koneellinen annosjakelu ja lääkityksen tarkistuspalvelut. Lääkehuollon ja lää-

---

¹ Suomen Apteekkariliitto: Vastuullinen apteekki, 5–6

² Suomen Apteekkariliitto: Apteekkitieto, Apteekit numeroina

³ Suomen Apteekkariliitto: Vastuullinen apteekki, 6, 8

keneuvonnan lisäksi apteekkeissa neuvotaan asiakkaita eri terveystiloiden kanssa ja tarpeen vaatiessa ohjataan heidät lääkäriin. Suomessa apteekkeista saatavilla olevat lääkkeet ovat aitoja ja niihin voi luottaa.⁴ Lääketurvallisuutta korostaa helmikuussa 2019 voimaan tuleva lääkeväärännösdirektiivi, joka luo lääkevarmennusjärjestelmän ja Euroopan laajuisten tietokannan seuraamaan lääkkeiden kulkua.⁵

2.2 Apteekkejä koskeva lainsäädäntö

2.2.1 Kansallinen ja EU-lainsäädäntö

Lääkeala on erittäin runsaasti säänneltyä. Erityisesti apteekkitoimintaa rajoitetaan ja säännellään paljon, koska sen katsotaan olevan osa terveydenhuoltoa. EU-lainsäädännössä säännellään lääkealaa, mutta apteekkitoiminnan sääntely on jätetty pääasiassa Suomen kansallisen lainsäädännön varaan. Apteekkitoimintaan liittyen Euroopan Unioni asettaa vaatimukset ainoastaan proviisorin yliopistokoulutukselle. Tutkinnolle on asetettu tietyt ehdot täytettäväksi ja todistus antaa pätevyyden jäsenmaassa.⁶

Suomen kansallisessa lainsäädännössä apteekkitoimintaa ohjaa pääasiassa lääkelaki ja lääkeasetus.⁷ Lääkelain (395/1987) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ”ylläpitää ja edistää lääkkeiden ja niiden käytön turvallisuutta sekä tarkoituksenmukaista lääkkeiden käyttöä”. Lisäksi lailla pyritään varmistamaan se, että lääkkeet ovat asianmukaisesti valmistettu ja saatavissa Suomessa. Lääkeasetus (693/1987) on lääkelakia täydentävä asetus, jossa säännellään muun muassa erilaisista lupa-, hakemus- ja ilmoitusasioista. Apteekkien farmaseuttisen henkilökunnan oikeuksista ja velvollisuuksista säädelään terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevassa lainsäädännössä. Apteekkitoiminnassa tulee sovellettavaksi myös potilaan oikeusturvaa koskeva lainsäädäntö.⁸

---

⁴ Suomen Apteekkariliitto: Vastuullinen apteekki, 5–6

⁵ Lääketeollisuus ry: Lääkkeet, Lääkeväärännökset

⁶ Leinonen 2014

⁷ Kärkkäinen & Peura 2011, 17

⁸ Suomen Apteekkariliitto: Vastuullinen apteekki, 11

2.2.2 Apteekkilupa ja tarveharkinta

Apteekkitoiminnan harjoittaminen vaatii Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean myöntämää lupaa, apteekkilupaa. Lääkelain 40 §:n mukaisesti lupa antaa oikeuden harjoittaa tiettyä apteekkiliikettä kunnassa tai kunnan osassa. Apteekkilupaan voi myös liittyä ehtoja apteekkiliikkeen aukioloaikoja tai apteekin palvelupisteen ja sivuapteekin ylläpitämistä koskien. Näillä ehdoilla pyritään turvaamaan ja parantamaan lääkkeiden saatavuutta. 43 §:n mukaan Fimean on julistettava haettavaksi uusi tai avoimeksi tullut apteekkilupa. Samalla julkistetaan myös mahdolliset apteekkilupaan liitetyt ehdot.

Apteekkiluvan voi lääkelain 43 §:n mukaan saada laillistettu proviisori, jota ei ole asetettu konkurssiin tai jolle ei ole määrätty edunvalvojaa, eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu. Apteekkarilla voi olla vain yksi apteekkilupa kerrallaan. 44 §:n mukaisesti apteekkarille aiemmin myönnetty lupa lakkaa, mikäli hän saa uuden luvan. Apteekkilupa on aina henkilökohtainen, ja kuten lääkelain 44 §:ssä säädetään, apteekkiliikettä ei ole mahdollista vuokrata tai luovuttaa toiselle. Helsingin yliopistolla on 42 §:n mukaan oikeus pitää yhtä apteekkia Helsingissä ja Itä-Suomen yliopistolla vastaavasti Kuopiossa. Myös yliopistojen apteekkien hoitajana tulee olla laillistettu proviisori.

Apteekkilupaa myönnettäessä hakijoiden kohdalla tehdään kokonaisarviointi. Lupa myönnetään lääkelain 43 §:n mukaan useammasta hakijasta sille, joka omaa kokonaisuudessaan parhaat edellytykset apteekkiliikkeen harjoittamiseen. Hakijan edellytyksiä arvioidessa huomioidaan hakijan toiminta apteekissa ja muissa lääkehuollon tehtävissä. Hakija-arvioinnissa huomioon tulee ottaa muun muassa hakijan mahdollinen aikaisempi toiminta apteekkarina ja tämän kesto, apteekkiliikkeen harjoittamista tukevat opinnot, hakijan johtamistaito ja muu toiminta.

Lääkelain 45 §:n mukaan apteekkarilla on oikeus apteekin pitämiseen 68 vuotiaaksi asti, ellei apteekkilupa raukea tai lupaa peruuteta ennen sitä. Apteekkarin on aloitettava apteekkitoiminta vuoden kuluessa apteekkiluvan myöntämispäätöksen tiedoksisaannista tai muuten apteekkilupa katsotaan 48 §:n mukaisesti rauenneeksi. Vuoden määräaikaan voi hakea Fimealta pidennystä. Fimea saattaa myös joutua peruuttamaan apteekkiluvan lääkelain 50 §:n luettelossa luetelluista apteekkarin liittyvistä syistä johtuen.

Mikäli apteekkarin epäillään olevan kykenemätön harjoittamaan apteekkiliikettä sairau-
den tai muun syyn vuoksi itse, Fimea voi lääkelain 49 §:n mukaan määrätä hänet lääkä-
rintarkastukseen tai hankkia muun selvityksen asian selvittämiseksi. Apteekkarille voi-
daan myös asettaa kiello toiminnan harjoittamiseen väliaikaisesti eli asian selvittämisen
ajaksi. Kielto voi olla enintään vuoden mittainen tai se voidaan asettaa siihen asti, kunnes
apteekkarin kykenemättömyysasia on saatu ratkaistua.

Apteekkilupaan liittyy myös tarveharkinta – uusi apteekki perustetaan vain tarpeen vaa-
tiessa. Uusi apteekki perustetaan lääkelain 41 §:n mukaisesti lääkkeiden saatavuuden sitä
edellyttäessä Fimean päätöksellä. Aloitteen apteekin perustamiseen voi tehdä Fimea tai
asianomainen kunta. Kunta arvioi tarvittaessa Fimean pyynnöstä apteekkipalveluiden toi-
mivuutta, sijoittumista ja riittävyttä alueella. Kunta voi tehdä esityksen apteekkiliikkeen
perustamisesta tai tarvittavista muutoksista apteekkitoimintaan kunnan alueella.

Uutta apteekkia perustettaessa arvioitavaksi tulee siis lääkkeiden saatavuus. Lääkelain 41
§:n mukaan arvioinnissa on huomioitava väestömäärä alueella, alueen olemassa olevat
apteekkipalvelut ja muiden terveydenhuollon palveluiden sijoittuminen. Arvioinnin tu-
loksena Fimea voi päättää perustaa uuden apteekin, muuttaa olemassa olevia apteekki-
palveluja tai mahdollisesti päättää lakkauttaa apteekin. Fimean on kuultava kuntaa ennen
palveluiden muuttamispäätöksen tai lakkauttamispäätöksen tekemistä.

2.2.3 Apteekkarin henkilökohtainen vastuu

Apteekkarilla on yksityisenä elinkeinonharjoittajana henkilökohtainen vastuu yrityksensä
toiminnasta. Tämä vastuu kattaa niin taloudellisen kuin rikosoikeudellisenkin vastuun.
Proviisorikoulutuksen myötä apteekkarille tulee myös ammatillinen vastuu apteekin toi-
minnasta.⁹

Lääkelaki asettaa apteekkarille velvollisuuksia eräissä tapauksissa. Lain 46 §:n mukaan
apteekkarin on hänen apteekkilupansa lakatessa tai apteekkiluvasta luopuessaan pidettävä
apteekkia kuitenkin niin pitkään, että apteekki on siirtynyt uuden apteekkarin haltuun.

---

⁹ Valliluoto 2012, 35

Läkelain 47 § puolestaan velvoittaa uuden apteekki- tai sivuapteekkiluvan saanutta luonnastamaan käyvästä hinnasta toimipisteeseen jäänyt lääkevarasto. Tämä luonnollisesti saattaa edellyttää apteekkarilta suurta alkuinvestointia ja apteekkari saattaa joutua ottamaan suurenkin lainan toiminnan järjestämiseksi.

Apteekkarin henkilökohtainen vastuu korostuu myös lääkelain 44 §:ssä, jonka mukaan apteekkarin tulee itse hoitaa apteekkia. Myönnetty apteekkilupa on aina henkilökohtainen, eikä sitä voi vuokrata tai luovuttaa toiselle. Apteekkarin on itse hoidettava apteekkia, ellei laissa ole toisin säädetty. Vain poikkeustapauksessa, kuten sairauden tai muun erityisen syyn vuoksi, apteekkarin on mahdollista jättää apteekin hoito laillistetulle proviisorille tai farmaseutille määrääjäksi, tällöinkin vuoden aikana vain kolmen kuukauden ajaksi. Apteekkarin on ilmoitettava Fimealle proviisori tai farmaseutti, joka hoitaa apteekkia hänen estyessään yli kolmen kuukauden ajan tai kun hän joutuu harjoittamaan apteekkiliikettä kahdessa apteekissa 46 §:n mukaisessa apteekkarinvaihdostilanteessa.

Apteekkarilla on henkilökohtainen vastuu apteekin toiminnasta ja sen toimintaedellytyksistä. Apteekkari vastaa siitä, että toiminta on lääkelain vaatimusten mukaista. Koska apteekkari on laillistettu proviisori, hänen on noudatettava lakia terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994). Hänen täytyy myös edistää potilasturvallisuutta sekä noudattaa terveydenhuollon palvelujen laatua edistäviä periaatteita. Apteekkarin henkilökohtaista vastuuta korostavat lääkelain asettamat sanktiot, jotka konkretisoivat vastuun. Sanktioina ovat varoitus tai luvan peruutus.¹⁰

2.2.4 Lääketaksa

Lääkkeiden hinnat perustuvat Suomessa lakiin. Läkelain 58 §:n mukaan lääkkeiden vähittäismyyntihinnat määrittyvät valtioneuvoston lääketaksa-asetuksen pohjalta. Hinnan on perustuttava lääkevalmisteen valtakunnallisesti voimassa olevaan tukkuhintaan, tukkuhinnan mukaan laskettavaan myyntikatteeseen ja arvonnlisäveroon. Lääketaksa on myös tarkistettava tarpeen vaatiessa. Fimean tehtävänä on toimittaa vuosittain tiedot muun muassa apteekkien myyntikatteesta sekä muista lääketaksaan vaikuttavista seikoista sosiaali- ja terveystministeriölle.

---

¹⁰ Sosiaali- ja terveystministeriö 2015, 11

Koska lääkkeiden vähittäismyyntihinnat määräytyvät lääketaksan mukaisesti, lääkkeiden hinnat ovat samat kaikissa apteekeissa. Tämä johtuu siitä, että vähittäishintojen määräämiseen vaikuttavat lääkkeiden tukkuhinnat ovat kaikille apteekeille samat, eikä lääkkeistä ole saatavissa ostoalennuksia. Reseptilääkkeiden ja itsehoitolääkkeiden hinnat määräytyvät lääketaksa-asetuksen mukaisten laskentakaavojen perusteella. Taulukossa 1 on nähtävissä laskentakaava reseptilääkkeen hinnan muodostumiselle. Lääketaksa on degressiivinen – lääkkeen tukkuhinnan noustessa apteekin myyntikate pienenee.¹¹

TAULUKKO 1. Reseptilääkkeiden hinnan muodostuminen lääketaksa-asetuksen 3 §:n mukaisesti

Ostohinta	Myyntihinta
0 – 9,25	1,45 x ostohinta
9,26 – 46,25	1,35 x ostohinta + 0,92
46,26 – 100,91	1,25 x ostohinta + 5,54
100,92 – 420,47	1,15 x ostohinta + 15,63
yli 420,47	1,1 x ostohinta + 36,65

2.2.5 Apteekivero ja apteekkitoiminnan verotus

1.1.2017 voimaan tullut apteekiverolaki (770/2016) kumosi apteekkimaksusta annetun lain ja asetuksen kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden apteekkien apteekkimaksusta. Samalla aiemman apteekkimaksun nimitys muuttui apteekiveroksi ja siihen liittyvät tehtävät siirtyivät Verohallinnon hoidettavaksi. Uudistuksen tavoitteena on muun muassa helpottaa apteekkarien verotuksen hoitamista muuttamalla maksuunpantava apteekkimaksu oma-aloitteiseksi apteekiveroksi.¹²

Laskentasäännökset apteekiverolle ovat suurimmilta osin vastaavia kuin apteekkimaksunkin osalta. Apteekivero lasketaan kuitenkin verovelvolliskohtaisesti, kun taas apteekkimaksu apteekkikohtaisesti.¹³ Apteekiverolain 1 §:n mukaan verovelvollisen tulee

¹¹ Suomen Apteekkariliitto: Apteekkitieto, Lääketaksa

¹² Verohallinto: A168/200/2016

¹³ Verohallinto: A168/200/2016

suorittaa valtiolle apteekkiveroa harjoittamastaan apteekkiliikkeestä. Verovelvollisia ovat 3 §:n mukaisesti apteekkarit, Helsingin yliopisto sekä Itä-Suomen yliopisto.

Apteekkarin on oma-aloitteisesti laskettava, ilmoitettava ja maksettava apteekkivero Verohallinnolle. Apteekkivero määräytyy progressiivisen asteikon mukaisesti. Kaikkein pienimmät apteekit eivät maksa sitä ollenkaan. Maksulla pyritään turvaamaan kattavat apteekkipalvelut koko maahan sekä tasamaan apteekkien välisiä tuloeroja. Veron perusteena on apteekkiliikkeen kalenterivuoden arvonlisäveroton liikevaihto. Liikevaihtoon kuuluu tuotot varsinaisten tuotteiden ja palveluiden myynnistä, mutta ei muut liiketoiminnan tuotot, jotka eivät liity myytyihin tavaroihin tai palveluihin. Apteekkiverolain 5 §:n 2 momentissa säädetään tietyt liikevaihdosta tehtävät vähennykset, jotka voidaan vähentää edellytysten täytyessä. Kun lopullinen veron peruste on selvillä, lasketaan apteekkivero liikevaihtoryhmittäin apteekkiverolain 6 §:n veroasteikon mukaisesti. Apteekkivero tulee maksaa oma-aloitteisesti verovuotta eli kalenterivuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.¹⁴

TAULUKKO 2. Apteekkiverolain 6 §:n mukainen veroasteikko

Liikevaihto	Vero alarajan kohdalla (€)	Vero alarajan ylimenevästä osuudesta (%)
871 393 – 1 016 139	0	6,10
1 016 139 – 1 306 607	8 830	7,15
1 306 607 – 1 596 749	29 598	8,15
1 596 749 – 2 033 572	53 245	9,20
2 033 572 – 2 613 212	93 432	9,70
2 613 212 – 3 194 464	149 657	10,20
3 194 464 – 3 775 394	208 945	10,45
3 775 394 – 4 792 503	269 652	10,70
4 792 503 – 6 243 857	378 483	10,95
6 243 857 –	537 406	11,20

¹⁴ Verohallinto: A168/200/2016

Veroluonteisen apteekkiveron lisäksi apteekkarit maksavat valtiolle myös tuloveroja. Apteekkari on toiminimiyrittäjä, jolloin apteekin tulos verotetaan apteekkarin henkilökohtaisena tulona. Apteekkien tuloksesta maksettiin veroja keskimäärin 43 prosenttia vuonna 2015. Kyseisenä vuonna apteekkarit maksoivat valtiolle yhteensä noin 216 miljoonaa euroa, josta 146 miljoonaa euroa oli apteekkimaksua ja 70 miljoonaa euroa tuloveroja.¹⁵

2.3 Muutoksenhaku ja oikeuskäytäntö

2.3.1 Muutoksenhaku ja apteekkilupavalitukset

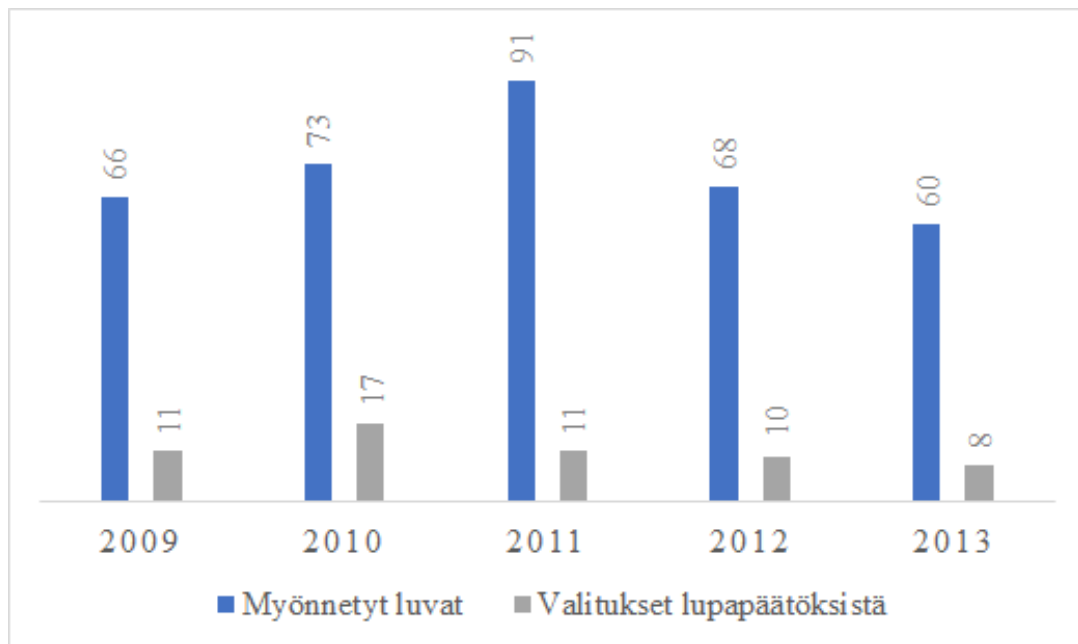
Fimean tekemästä päätöksestä koskien esimerkiksi apteekkilupaa tai luvan peruutusta saa lääkelain 102 §:n mukaan valittaa hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätöksestä on mahdollista valittaa edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen valittaminen apteekkilupaan liittyvässä asiassa kuitenkin edellyttää nykyään korkeimman hallinto-oikeuden lupaa. Hallintolainkäyttölain (586/1996) 13 §:n mukaan valituslupa myönnetään, jos tämä on tärkeää lain soveltamisen tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden kannalta. Tämän lisäksi valitusluvan myöntämisen voi oikeuttaa asiassa tapahtunut virhe tai muu painava syy.

Esimerkiksi vuosien 2009–2013 aikana Fimean tekemistä apteekkilupapäätöksistä valittiin hallinto-oikeuteen alimmillaan 8 ja ylimmillään 17 kertaa vuoden aikana. Apteekkilupapäätösten määrä vaihteli näiden vuosien aikana 60 ja 91 vuotuisen kappalemäärän välillä. Keskimäärin näinä vuosina valittiin 16 %:sta päätöksistä eli melkein joka kuudennesta tehdystä päätöksestä. Korkeimmillaan valitusten osuus oli noin 23 % (2010) ja alhaisimmillaan 12 % (2011).¹⁶

---

¹⁵ Suomen Apteekkariliitto: Apteekkitieto, Verotus

¹⁶ Fimea 2014, 4

KUVIO 1. Myönnettyjen apteekkilupien ja apteekkilupapäätöksistä tehtyjen valitusten määrä vuosina 2009–2013¹⁷

Valitusten määrä pitää suhteuttaa siihen, että samaa apteekkilupaa hakee useita hakijoita. Korkeimmillaan samaa lupaa saattaa hakea jopa yli 30 henkilöä. Vaikka valitusoikeus voisi olla suhteellisen monella henkilöllä, on harvinaista, että samasta päätöksestä valittaisi useampi kuin yksi henkilö. Lääkelain 43 §:n mukaan Fimea myöntää apteekkiluvan hakijoista sille, jolla nähdään olevan parhaat edellytykset apteekin pitämiseen. Tätä arvioidaan kokemuksen ja ansioiden pohjalta, mutta eri tahot saattavat nähdä tilanteen eri tavoin. Valitusten taustalla usein onkin hakijan näkemys ero Fimean tulkinnan kanssa.¹⁸

Hallinto-oikeuteen valittaminen ei välttämättä tuo muutosta Fimean alkuperäiseen päätökseen. Itse asiassa esimerkkinä vuosina 2009–2013 pääsääntö oli se, ettei Fimean päätöstä kumottu ja palautettu uudelleen käsiteltäväksi. Näiden vuosien aikana kumotuissa päätöksissä perusteina olivat muutamassa tapauksessa päätöksen puutteellinen perustelu tai valituksen tehneen hakijan antama uusi selvitys. Huomionarvoista on se, että koko viiden vuoden ajanjaksona hallinto-oikeus kallistui valittajan näkökannalle – eli tulkitse tämän omaavan paremmat edellytykset apteekin pitämiseen – vain kertaalleen.¹⁹

¹⁷ Fimea 2014, 4

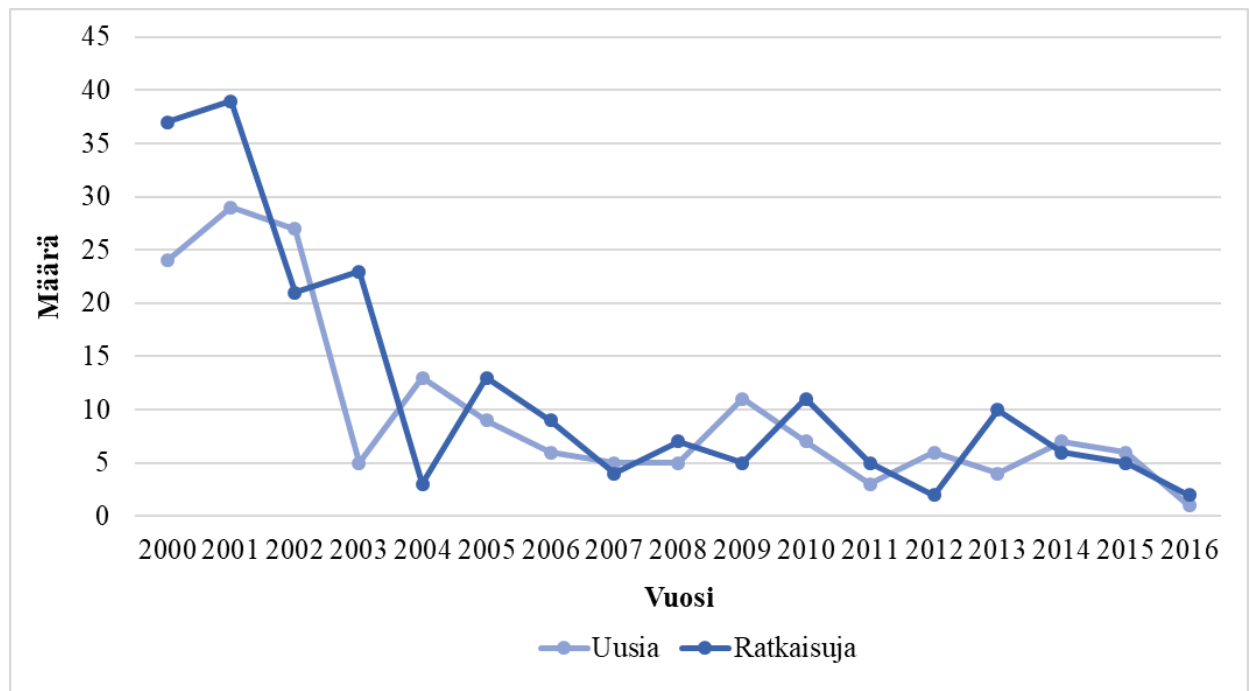
¹⁸ Fimea 2014, 4

¹⁹ Fimea 2014, 4

Apteekkilupapäätösten käsittely etenee harvoin korkeimpaan hallinto-oikeuteen – 2009–2013 KHO ei käsitellyt ainuttakaan apteekkilupapäätöstä. Osaltaan tätä selittää valitusluvan edellyttäminen, mutta toisaalta valituslupaa ei edes pyydetä usein.²⁰

2.3.2 Korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytäntö

Apteekkialaan liittyviä asioita käsitellään harvakseltaan korkeimmassa hallinto-oikeudessa. 2000-luvulla KHO oli vuoden 2016 loppuun mennessä ratkaissut yhteensä 202 apteekkiasiaa, joka tarkoittaa noin 12 ratkaisua vuotta kohti. Vireille tulee kuitenkin nykyään huomattavasti vähemmän uusia asioita kuin 2000-luvun alussa, joka luonnollisesti näkyy myös ratkaisujen määrässä. Tämän vuosikymmenen keskiarvo onkin noin 6 ratkaisua vuodessa. Vuonna 2016 tehtiin kaksi ratkaisua ja uusia asioita tuli vireille vain yksi kappale.²¹

KUVIO 2. Uusien apteekkiasioden ja valituksista annettujen ratkaisujen määrä korkeimmassa hallinto-oikeudessa vuosina 2000–2016²²

²⁰ Fimea 2014, 4

²¹ Korkein hallinto-oikeus: Aineistoa, Vuosikertomukset 2000–2016

²² Korkein hallinto-oikeus: Aineistoa, Vuosikertomukset 2000–2016

Vuosien 2011–2016 aikana KHO:ssa käsitellyistä asioista vain yhtä valituksen alaista päätöstä päädyttiin muuttamaan ja yksi palautettiin Fimean uudelleen käsiteltäväksi. Muissa 28 ratkaisussa KHO vahvisti hallinto-oikeudessa tehdyn päätöksen, asia jätettiin tutkimatta, asia raukesi tai valituslupaa ei myönnetty.²³

Tarkasteltaessa Finlexistä korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytäntöä hakusanalla ”apteekki”, vaikuttaa valitusoikeus olleen yksi usein käsitelty teema, erityisesti 1970–1980-luvuilla. Esimerkiksi ratkaisussa KHO 9.12.1987 t. 5496 (ATK) ja KHO 1988 A 98 otettiin kantaa siihen, oliko kunnanhallituksella tai kuntaliitolla valitusoikeutta.

2000-luvulla KHO on esimerkiksi antanut päätöksen liittyen apteekin yhteydessä toimivan osakeyhtiön liikevaihdon huomioimiseen apteekkimaksua eli nykyistä apteekkiveroa määrättäessä. Vastoin Lääkelaitoksen (nykyään Fimea) näkemystä, KHO katsoi päätöksessä KHO 2000:39, että apteekin toimialasta poikkeavan ja erillistä liiketoimintaa osakeyhtiönä harjoittavan oikeushenkilön liikevaihtoa ei pitänyt huomioida apteekkimaksua määriteltäessä.

Vuonna 2010 KHO taas katsoi ratkaisussa KHO 2010:65, ettei lääkelaki edellytä lääkkeiden saatavuudessa olevan ongelmia tai esimerkiksi väestömäärän merkittävää kasvua, jotta uuden apteekin perustaminen olisi mahdollista. Tämän voidaan nähdä olevan merkittävä tulkinta, kun huomioidaan lääkelain 41 §:n 2 momentin sanamuoto, jonka mukaan Fimea päättää uuden apteekin perustamisesta kuntaan tai sen osaan “lääkkeiden saatavuuden sitä edellyttäessä”. Samassa ratkaisussa tuodaan esille myös se, että apteekin toimialueen rajaaminen tapahtuu lääkelain mukaan kunnan tai kunnan osan tasolla, eikä aluetta siten voida rajata koskemaan vain esimerkiksi kauppakeskusta.

Tuoreessa vuoden 2017 ratkaisussa KHO 2017:84 KHO otti kantaa siihen, minkä katsotaan olevan lääkelain 50 §:n mukaan riittävä syy peruuttaa annettu apteekkilupa. Fimea oli peruuttanut apteekkarin apteekkiluvan sen jälkeen, kun tämä tuomittiin törkeästä kirjapitorikoksesta ja apteekkimaksurikkomuksesta ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Fimea katsoi peruutuksen olevan lääkelain 50 §:n 9 kohdan mukaista eli apteekkarin olevan “ilmeisen sopimaton harjoittamaan apteekkitoimintaa”. Hallinto-oikeus päätyi

---

²³ Korkein hallinto-oikeus: Aineistoa, Vuosikertomukset 2011–2016

Fimean kanssa samaan lopputulokseen käsitellessään apteekkarin tekemää valitusta kyseisestä päätöksestä. KHO kuitenkin katsoi, että vaikka apteekkari oli syyllistynyt apteekkitoimintaan liittyvään vakavaan laiminlyöntiin, ei tämän voitu kokonaisarvioinnin perusteella nähdä tulevaisuudessakin olevan ilmeisen sopimaton apteekin pitämiseen. Näin ollen Fimean ja hallinto-oikeuden päätökset kumottiin suhteellisuusperiaatteen vastaisina. KHO toi kuitenkin ratkaisussaan esille, ettei apteekkiluvan peruuttaminen lääkelain mukaan edellytä varoituksen antamista eikä siinä ollut kysymys kaksoisrangaistavuudesta.

Vuonna 2011 KHO pyysi Euroopan unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua käsitellessään valitusta liittyen yksityisen apteekkarin ja yliopiston apteekin erilaiseen asemaan sivuapteekkilupien suhteen. Unionin tuomioistuimen vuonna 2012 antamassa ennakkoratkaisussa todetaan, että yksityisen apteekkarin ja yliopiston apteekin erilainen asema on mahdollista, kun huomioidaan yliopiston apteekin asema alan koulutuksen kannalta. Asia ratkaistiin korkeimmassa hallinto-oikeudessa Euroopan Unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisun jälkeen päätöksellä KHO 2013:31.

2.4 Apteekin toimipisteet ja verkkopalvelu

2.4.1 Pääapteekki

Apteekilla tarkoitetaan lääkelain 38 §:ssä ”lääkehuollon toimintayksikköä, jonka toimialaan kuuluvat lääkkeiden vähittäismyynti, jakelu ja valmistus sekä lääkkeisiin liittyvä neuvonta ja palvelutoiminta”. Apteekkitoiminnan harjoittaminen apteekissa vaatii lääkelain 40 §:n mukaisesti Fimean myöntämää apteekkilupaa.

Apteekkilupa oikeuttaa niin sanotun pääapteekin pitämiseen ja apteekarilla voikin olla vain yksi apteekkilupa kerrallaan. Pääapteekin lisäksi mahdollisia toimipistemuotoja ovat sivuapteekki, palvelupiste ja verkkopalvelu.²⁴

---

²⁴ Suomen Apteekkariliitto: Apteekkitieto, Apteekkilupa

2.4.2 Sivuapteekki

Sivuapteekki määritellään lääkelain 38 §:ssä apteekin erilliseksi toimipisteeksi, joka on toimialtaan apteekkia vastaava. Lääkelain 52 §:n mukaan sivuapteekki voidaan perustaa Fimean, kunnan tai kuntayhtymän aloitteesta tai apteekkarin hakemuksesta. Fimean myöntämän sivuapteekkiluvan edellytyksenä on, että alueelle kaivataan apteekkipalveluja takaamaan lääkkeiden saatavuus, mutta alueen toimintaedellytykset eivät kuitenkaan ole riittävät itsenäiselle apteekille.

52 §:ssä todetaan, että apteekkarilla on mahdollisuus enintään kolmen sivuapteekin pitämiseen. Tosin tästä poikkeuksena on Helsingin yliopisto, joka voi Fimean luvalla pitää enintään 16 sivuapteekkia. Fimea päättää sijaintialueen sivuapteekille. Se voi myös muuttaa aiemmin määrättyä sijaintialuetta, jotta lääkkeiden saatavuus eri alueilla pystyttäisiin turvaamaan. Fimealle on ilmoitettava sivuapteekin hoitaja, joka apteekkarin määräämänä vastaa sivuapteekin toiminnasta. Hoitajan on oltava joko proviisori tai farmaseutti.

Lääkelaki asettaa myös muita erinäisiä säännöksiä sivuapteekkia koskien, muun muassa määräykset aukioloajoista, henkilökunnasta ja toimitiloista. Niin apteekkien kuin sivuapteekkienkin aukioloaikojen on turvattava lääkkeiden saatavuus (55 §). Sivuapteekin aukioloaikojen ja lääkevalikoiman ei kuitenkaan tarvitse olla yhtä laajat kuin pääapteekilla, kunhan näiden kohdalla huomioidaan paikallisten lääkehuoltotarpeiden täyttyminen (52 §). Sivuapteekkia koskee sama edellytys kuin pääapteekkia henkilökuntaan liittyen eli lääkkeiden myynnistä vastaavat farmaseuttisen koulutuksen saaneet alan ammattilaiset (56 §).

2.4.3 Apteekin palvelupiste

Apteekin palvelupiste on lääkelain 38 §:n mukaan apteekkarin ylläpitämä erillinen toimipiste, josta on mahdollista myydä lääkkeitä. Lääkelain 52 a §:n mukaan apteekkarin on mahdollista perustaa palvelupiste Fimean myöntämällä luvalla haja-asutusalueelle tai kyläkeskukseen, ellei alueella ole riittäviä toimintaedellytyksiä sivuapteekin ylläpitämiselle. Erityisestä syystä palvelupiste on mahdollista perustaa myös muualle lääkkeiden saata-

vuuden turvaamiseksi. Apteekin palvelupiste on mahdollista perustaa apteekin sijoittumisalueelle tai siihen rajoittuvan kunnan alueelle. Apteekin palvelupistettä eivät voi perustaa Helsingin yliopiston apteekki tai Itä-Suomen yliopiston apteekki.

Lääkkeet toimitetaan pääasiallisesti apteekeista tai sivuapteekeista, mutta apteekin palvelupisteillä pyritään turvaamaan lääkejakelu myös syrjäseuduilla ja haja-asutusalueilla. Apteekkarin on vastuussa palvelupisteen toiminnasta. Hän vastaa muun muassa palvelupisteen tiloista, lääkkeiden saatavuudesta, henkilökunnasta, tarkastamisesta sekä lääkkeen ostajien mahdollisuudesta saada neuvoja ja opastusta lääkkeiden ostotilanteessa. Apteekkarin on nimettävä ja perehdytettävä palvelupisteelle hoitaja ja mahdolliset sijaiset sekä valvottava, että palvelupistettä hoidetaan asianmukaisesti.²⁵

Apteekin palvelupisteen lääkevalikoimaan saa sisältyä ainoastaan itsehoitolääkkeitä. Valikoiman tulee vastata asiakaskunnan ensiapuluonteista lääketarvetta ja apteekkarin on hyvä suunnitella lääkevalikoima yhteistyössä muun paikallisen terveydenhuollon kanssa, mikäli se on mahdollista. Palvelupisteessä voidaan myös vastaanottaa asiakkaiden lääkemääräyksiä, mutta ne käsitellään kuitenkin apteekissa. Kun apteekissa farmaseutin tai proviisorin tarkastamat ja luovutuskuntoon saattamat reseptilääkkeet luovutetaan asiakkaalle apteekin palvelupisteessä, on varmistuttava lääkkeen oikeasta ja turvallisesta käytöstä lääkeneuvonnan avulla.²⁶

2.4.4 Apteekin verkkopalvelu

Apteekin verkkopalvelulla tarkoitetaan lääkelain 38 §:n mukaan asiakkaan internetin välityksellä tekemän tilauksen mukaista lääkkeiden myyntiä. Lääkelain 52 b §:ssä todetaan, että apteekin palveluita verkkopalvelun välityksellä voivat tarjota apteekkarit, Helsingin yliopiston apteekki ja Itä-Suomen yliopiston apteekki. Verkkopalvelun ylläpitämisestä tulee tehdä ennakkoilmoitus Fimealle. Toiminnan saa aloittaa 60 päivän kuluessa ilmoituksesta, ellei Fimea ole pyytänyt lisäselvitystä tai kieltänyt toiminnan aloittamista. Toiminnan varsinaisesta aloittamisesta on myös ilmoitettava Fimealla, samoin kuin lopettamisesta ja olennaisista muutoksista.

---

²⁵ Fimea: Määräys 1/2011, 3–4

²⁶ Fimea: Määräys 1/2011, 4–6

Apteekin verkkopalvelu on toimintaa, joka toteutetaan apteekin tiloissa. Apteekkari on vastuussa tästä toiminnasta, esimerkiksi tilojen, välineiden ja laitteiden asianmukaisuudesta sekä lääkkeiden toimittamisesta asiakkaille, kuten myös lääkevalikoimasta. Lääkemyynti verkkopalvelun välityksellä ei eroa muusta lääkkeiden myynnistä, vaan siihen sovelletaan samoja periaatteita. Lääkelain 52 b §:n 4 momentin viittauksen mukaisesti apteekin verkkopalvelutoimintaan sovelletaan muutoin kuluttajasuojalain (38/1978) 6 luvun määräyksiä etämyynnistä. Esimerkiksi lääkevalmisteita voidaan pitää kuluttajasuojalain 6 luvun 16 §:n mukaisina tavaroina, joita ei niiden luonteen vuoksi voi palauttaa enää edelleen myytäväksi.²⁷

Lääkelain 52 b §:n mukaisesti asiakkaalle voidaan toimittaa apteekin verkkopalvelusta lääkemääräyksen vaativia lääkkeitä, mikäli asiakkaalla on kyseisiin lääkkeisiin sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukainen sähköinen lääkemääräys. 52 b § asettaa sen kolmannessa momentissa Fimealle velvollisuuden ylläpitää ja pitää julkisesti saatavilla ajantasaista luettelo laillisista apteekin verkkopalveluista. Verkkopalvelun sivuilla on oltava linkki kyseiseen Fimean ylläpitämään luetteloon. Lisäksi sivustolla on oltava lääkedirektiivin 85 c artiklan mukainen Euroopan unionissa käytettävä yhteinen tunnus selvästi näkyvissä.

KUVA 1. Yhteiseurooppalainen tunnus²⁸

²⁷ Fimea: Määräys 2/2011, 3

²⁸ Fimea: Tietoa Fimeasta, Ajankohtaista, Laillisille verkkoapteekkeille yhteiseurooppalainen tunnus 1.7.2015 alkaen

2.5 Apteekkitoiminnan yhtiömuodot

Lääkelaisissa ei suoranaisesti säädetä apteekkitoiminnan harjoittamisesta tietyssä yhtiömuodossa. Lääkelain tulkinnan perusteella apteekin on kuitenkin katsottu olevan apteekkarin omistama yksityinen liikeyritys, ja apteekin yritysmuotona toiminimi. Koska kyseessä on toiminimiyritys, apteekkarin työtuloa ja apteekin liiketulosta ei voida verotuksessa erottaa kuten osakeyhtiöissä. Apteekkarin verotettavana tulona on apteekin voitto ennen veroja sekä muut mahdolliset pääoma- ja ansiotulot, jotka eivät liity apteekkitoimintaan. Apteekkari ei myöskään voi maksaa palkkaa itselleen tai apteekissa työskentelevälle puolisolleen. Apteekki toiminimiyrityksenä eroaa osakeyhtiöstä myös vastuun osalta. Apteekkari on vastuussa koko omaisuudellaan yrityksestään, kun taas osakeyhtiössä omistajan vastuu on rajoittunut osakepääomaan ja mahdollisiin vakuuksiin.²⁹

Apteekkitoiminnan proviisoriomistuksella ammatillinen ja taloudellinen vastuu on keskitetty samalle henkilölle. Tällä pyritään estämään liiketoiminnallisten tavoitteiden liiallista korostumista. Samalla varmistuu myös apteekkien kotimainen omistus ja lääkemyynnistä perittävien verojen ja veronluonteisen apteekkiveron jääminen Suomeen. Mikäli proviisoriomistus poistettaisiin Suomessa, saattaisi käydä kuten esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa on käynyt sääntelyä purettaessa. Siellä omistusrajoituksen poistaminen on johtanut ketjuuntumiseen ja kansainvälisten yritysten ja pääomasijoittajien tuloon apteekkimarkkinoille.³⁰

Ketjuuntumisen kautta toiminnot, kuten markkinointi, henkilöstöjohtaminen sekä taloushallinto voidaan hoitaa keskittyneesti, jolloin yksittäiselle apteekille jää pienempi työmäärä. Suomessa apteekkitoiminnan laajentaminen ja keskittäminen ei ole mahdollista ketjuttamisen avulla, sillä apteekkarilla voi olla pääapteekin lisäksi enintään kolme sivuapteekkia. Ainoastaan Yliopiston Apteekki pystyy hyödyntämään ketjutoimintaa Suomessa, kun taas yksityiset apteekit ovat muodostaneet niin kutsuttuja apteekkiverkostoja. Verkostojen avulla apteekit voivat tehdä yhteistyötä esimerkiksi yhteisten kanta-asiakasohjelmien ja mainonnan kautta.³¹

---

²⁹ Suomen Apteekkariliitto: Apteekki – yritys, toiminta & talous 2016, 16

³⁰ Suomen Apteekkariliitto: Apteekki – yritys, toiminta & talous 2016, 5, 16

³¹ Valliluoto 2012, 34

Varsinaista apteekkitoimintaa harjoitetaan toiminimellä, mutta apteekkien yhteyteen on perustettu myös erillisiä yhtiöitä. Yhtiöt toimivat apteekin tiloissa, ja niiden kautta myydään vapaakaupan tuotteita, kuten kosmetiikkatuotteita ja vitamiineja sekä näihin liittyviä palveluja. Erilliset yhtiöt ovat useimmiten yhtiömuodoltaan osakeyhtiöitä, ja yksi yhtiö saattaa toimia jopa kahdessa tai useammassa apteekissa. Myös työn neljännessä luvussa esiteltävä Apteekin Terveyspiste toimii tällaisen erillisen osakeyhtiön kautta. Tällä hetkellä voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole estettä erillisille yhtiöille, mutta keskustelua on ollut muutoksista lainsäädäntöön, jotka saattaisivat kieltää yleisten kauppatavaroiden myynnin erillisyhtiön kautta.³²

Osakeyhtiötoiminnalla on ollut merkittävä vaikutus apteekkien kannattavuuteen. Erityisen suuri vaikutus on osakeyhtiöiden kevyemmällä verotuksella, mutta toisaalta on myös huomioitava mahdollinen erillisyhtiöiden tuoma kilpailuetu. Erillinen yhtiö saattaa esimerkiksi mahdollistaa vastaavien tuotteiden myymisen edullisempaan hintaan kuin mitä apteekissa pystytään myymään. Erillisyhtiön toimiessa apteekin tiloissa apteekkari voi saada kilpailuetua myös muihin elinkeinonharjoittajiin nähden luotettavasta apteekki-brändistä. Vaikka myyjänä onkin eri yritys kuin apteekki, voidaan tuotteita juuri apteekin ja sen henkilöstön tarjoaman asiantuntemuksen vuoksi pitää luotettavampina. Tätä pidetään kuitenkin kuluttajanäkökulmasta ongelmallisena, koska kuluttajan tulisi aina tietää missä yrityksessä hän asioi. Lisäksi apteekkien toiminnan tulisi olla mahdollisimman läpinäkyvää, jotta apteekit koettaisiin jatkossakin luotettaviksi toimijoiksi.³³

Apteekeissa toimivien erillisyhtiöiden määrä on kasvanut tasaisesti. Fimean tietojen mukaan vuosina 2011–2013 yhtiöitä oli noin 160, kun vuonna 2014 määrä oli noussut jo 181 yhtiöön. Tarkkoja määriä ei kuitenkaan ole tiedossa, koska apteekeilla ei ole ennen ollut velvollisuutta ilmoittaa Fimealle muusta apteekkien tiloissa tapahtuvasta yritystoiminnasta.³⁴ Nykyisin lääkelain 89 §:n mukaan Fimealle on annettava tiedot apteekkitoiminnasta sekä apteekin kanssa samassa toimitilassa harjoitetusta muusta liiketoiminnasta. 89 §:n mukaista tietojenantovelvollisuutta sovelletaan ensimmäisen kerran kalenterivuoden 2017 tietojen osalta.

---

³² Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lääkelain muuttamisesta -luonnos, 8

³³ Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lääkelain muuttamisesta -luonnos, 9

³⁴ Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lääkelain muuttamisesta -luonnos, 8

Apteekkitoiminnan harjoittamisen mahdollisuutta muussa yritysmuodossa kuin yksityisenä elinkeinonharjoittajana on pohdittu ajoittain. Osakeyhtiön tavoitetta tuottaa omistajilleen voittoa pidetään kuitenkin ristiriitaisena lääkkeiden tarpeettoman käytön ehkäisemisen kanssa. Lisäksi osakeyhtiön ominaisuuksia pidetään lääkelain tavoitteiden vastaisina, muun muassa omistajien rajoitettua vastuuta voidaan pitää uhkana lääketurvallisuudelle. Pohdinnoista huolimatta apteekkitoiminnan harjoittamista yksityisenä elinkeinonharjoittajana pidetään toimivana, sillä se takaa ammattimaisen apteekin hoidon apteekkarin vastuulla.³⁵ Hallitus on kuitenkin tuoreessa linjauksessaan esittänyt selvitettäväksi apteekkitoiminnan harjoittamisen mahdollisuutta avoimen yhtiön muodossa. Tällöin pääomistajana pysyisi päävastuullinen proviisori, mutta omistuspohja olisi mahdollista laajentaa myös apteekissa työskenteleviin ammattihenkilöihin.³⁶

2.6 Historia

Ennen nykyisen kaltaisia säädöksiin perustuvia apteekkeja Suomessa oli luostari- ja linna-apteekkeja. Luostariapteekkien merkitys apteekkien kehitykselle jäi melko olemattomaksi, kun taas linna-apteekeilla oli suurempi vaikutus. Linnanherrat palkkasivat linna-apteekkarit ja ainakin vielä 1500-luvulla apteekin lääkevarastot kuuluivat linnan omistukseen. Vaikka apteekkareilla oli monenlaisia etuuksia, kuten tullivapaus, mahdollisesti vapaa asunto sekä vapautus porvarillisista veroista, ei pelkkä apteekin pitäminen usein riittänyt elannon ansaitsemiseen. Linna-apteekit muuttuivat pikkuhiljaa kaupungin apteekkeiksi, kun linna-apteekkarit saivat luvan ryhtyä myymään lääkkeitä omaan laskuunsa, usein hovi- tai linnalääkärin valvonnassa. Apteekkarit saivat laajentuneen luvan myötä kuninkaalta, joskus maaherralta tai maistraatilta, erioikeuskirjan (privilegion). Sillä asetettiin erilaisia vapautuksia ja oikeuksia, mutta myös velvollisuuksia apteekkarien ammatin suojaksi.³⁷

1600-luvun jälkipuolella Etelä-Euroopan pääideat apteekkilainsäädännöstä levisivät Pohjois-Eurooppaan, myös Ruotsi-Suomeen. Ruotsi-Suomessa järjestäytynyt apteekkilaitos sai alkunsa kuninkaan 10.4.1675 antamasta käskykirjeestä, jonka mukaan vain määrätyn

---

³⁵ Valliluoto 2012, 33

³⁶ Valtioneuvoston viestintäosasto 2017

³⁷ Olli 2010, 12–13

ammattisivistyksen saanut sai harjoittaa lääkekauppaa. Tämä erioikeuskirja annettiin kaikille Tukholman apteekkareille, mutta se laajennettiin 28.6.1683 koskemaan koko valtakuntaa, sillä laiton lääkkeiden kauppa ja valmistaminen oli vain jatkunut. Laajennuksen yhteydessä määräyksiä täydennettiin entistä yksityiskohtaisemmiksi ja lainrikkojille määrättiin rangaistuksia.³⁸

Kuningas Kaarle XI antoi vuonna 1688 kuninkaallisen lääkintöasetuksen, jossa apteekkarin ammatin harjoittamisesta ja sen valvomisesta annettiin tarkkoja määräyksiä. Aiemmillä erioikeuksilla oli pyritty lähinnä vain kieltämään asiantuntemattomilta oikeus lääkekaupan harjoittamiseen, eikä ammatinharjoittajille oltu määrätty erityisiä velvollisuuksia. Lääkintöasetuksessa oli määräykset muun muassa vaadittavasta koulutuksesta, farmakopeasta lääkkeiden valmistamisen ohjeena, lääketaksasta, lääkkeiden saatavuudesta sekä oppilaiden ottamisesta ja opettamisesta. Nämä säädökset ovat toimineet apteekkilainsäädännön perustana ja määräyksillä pyrittiin korjaamaan lääkekaupassa vallinnut epäjärjestys ja suuret epäkohdat sekä parantaa lääketurvallisuutta, ei pelkästään apteekkareiden etua.³⁹

Suomen joutuessa Venäjän vallan alaisuuteen aikaisemmat apteekkeja koskevat säädökset jäivät voimaan, mutta niihin tehtiin pieniä muutoksia. Vuonna 1819 siirryttiin Ruotsin farmakopeasta Suomen farmakopeaan sen ilmestyttyä ja samana vuonna tuli myös Suomen ensimmäinen lääketaksa. Apteekkilaitoksen organisaatio oli pohdinnan ja keskustelun alaisena pitkään, mutta päättämättömyys hidasti apteekkien kehitystä. Vasta vuonna 1928 asetettiin apteekkilaki ja -asetus, joilla ratkaistiin muun muassa kysymys apteekierioikeuksien luonteesta (yksityinen, kunnallinen, valtiollinen). Apteekkilaisissa apteekioikeuden antoperusteiksi tulivat kyky, taito ja koeteltu kansalaiskunto. Avoimet apteekioikeudet oli haettava erityisen hakumenettelyn kautta vuoden 1883 jälkeen perustettujen apteekkien kohdalla, eikä apteekkeja enää voitu myydä eteenpäin. Eri oikeudet myönnettiin hakijoiden ansioiden perusteella ja apteekkien sijaintialuetta alettiin myös rajoittaa.⁴⁰

---

³⁸ Olli 2010, 14

³⁹ Olli 2010, 14–15

⁴⁰ Olli 2010, 18–20

2.7 Apteekit Pohjoismaissa

Ruotsia lukuun ottamatta Pohjoismaiden apteekkijärjestelmät olivat varsin yhtenevät aina 1990-luvun lopulle. Ruotsissa apteekkitoiminta tapahtui valtion monopolina ja muissa Pohjoismaissa koulutuksen saaneet farmaseutit omistivat apteekit. Apteekkien määrää, sijaintia sekä myytävien lääkkeiden hintaa säänneltiin lainsäädännöllä tarkoituksena turvata alueellinen yhdenvertaisuus sekä apteekkitoiminnan laadukkuus.⁴¹

Norjassa, Islannissa ja Ruotsissa apteekkialan sääntelyä on kevennetty pääsääntöisesti tavoitteena lääkkeiden saatavuuden parantaminen, hintatason alentaminen sekä toiminnan tehostaminen. Myös Tanskassa käytiin keskustelua sääntelyn muuttamisesta, mutta lopulta muutokset koskivat vain itsehoitolääkkeitä, kun niiden myyntikanava ja hinnoittelu vapautettiin. Suomessa puolestaan päädyttiin tekemään vain nikotiinikorvausvalmisteita koskevia vapauttavia toimia.⁴²

Norjassa ja Ruotsissa apteekkien määrää ja sijaintia ei nykyään rajoiteta ollenkaan. Islannissa tilanne on käytännössä sama, vaikka luvan saamiseksi edellytetään alueviraston lupaa. Kaikissa kolmessa maassa apteekin omistajuus on vapautettu tietyin rajoituksin. Norjassa ja Ruotsissa lääkärit tai lääkeyritykset eivät voi omistaa apteekkia ja Islannissa apteekkilupa myönnetään edelleen farmaseuttisen koulutuksen saaneelle. Myös lääkkeiden hinnoittelun sääntelyä kevennettiin vapauttamalla itsehoitolääkkeiden hinnoittelu. Islannissa ja Norjassa siirryttiin myös enimmäishinnan käyttämiseen reseptilääkkeiden osalta, kun taas Ruotsissa tätä käytetään korvausjärjestelmään kuuluvien lääkkeiden kohdalla.⁴³

Pohjoismaista ainoastaan Suomessa ja Tanskassa apteekkialan sääntely säilyi tiukkana, vaikka Tanskassakin päädyttiin keventämään tiettyjen osa-alueiden sääntelyä. Euroopan mittakaavassa Suomi ja Tanska eivät kuitenkaan ole ainoita, joiden apteekkeja koskevaa sääntelyä ei ole päädytty purkamaan merkittävästi.⁴⁴

---

⁴¹ Happonen, Hämeen-Anttila, Lämsä & Reinikainen 2017, 15

⁴² Happonen ym. 2017, 15–17

⁴³ Happonen ym. 2017, 17

⁴⁴ Happonen ym. 2017, 10

Fimea teki vuonna 2017 selvitystä apteekkijärjestelmän sääntelyn purkamisen vaikutuksista Euroopassa perustuen vertaisarvioituun kirjallisuuteen. Sen mukaan apteekkipalveluiden parempi saatavuus on toteutunut ja kilpailu kaupungeissa lisääntynyt, mutta luotettavien johtopäätösten tekeminen on hajanaisen tutkimustiedon takia pitkälti vielä mahdollonta.⁴⁵

2.8 Apteekkialan kehittäminen

Hallituspuolueiden apteekkiryhmä on 24.4.2017 tekemissään linjauksissa esittänyt ehdotuksia apteekkialan kehittämiseksi lyhyellä aikavälillä. Kehityksen lähtökohtana on, että apteekkijärjestelmä on osa terveydenhuoltoa ja lääkehuollon ketjua, ja lääkehuoltoa arvioidaan edelleen osana sote-toimintaa. Linjaukset tukevat jatkossakin lääkkeiden yhdenvertaista saatavuutta ja lääketurvallisuutta sekä alan kotimaisten ammattilaisten vastuuta ja omistusta suomalaisessa apteekkijärjestelmässä.⁴⁶

Apteekkiryhmän mukaan lääkkeisiin käytettävien yhteisten varojen käyttö on tunnistettava ja on löydettävä keinoja lääkekorvausmenojen pienentämiseksi. Apteekkialan kehittämisen prioriteettina on toimeenpanna vuonna 2015 julkaistut, Apteekkitoiminnan ja muun lääkehuollon kehittämistyöryhmän, yleisesti hyväksytyt esitykset sekä toteuttaa muita apteekkiryhmän asettamia tavoitteita.⁴⁷

Lääkkeiden kustannusten osalta apteekkiryhmä esittää selvitettäväksi lääkkeistä yhteiskunnalle aiheutuvien kokonaiskustannusten pienentämisen mahdollisuutta ja hinnanmuodostumisen osalta hintakilpailun sallimista reseptivapaiden lääkkeiden osalta. Lääketaksaa muuttamalla voitaisiin esimerkiksi muuttaa lääketaksan mukainen hinta säännellyksi enimmäishinnaksi, jolloin apteekkeille aukenisi mahdollisuus myydä itsehoitolääkkeitä halvemmalla, omaa katettaan pienentämällä.⁴⁸

---

⁴⁵ Happonen ym. 2017, 27

⁴⁶ Valtioneuvosto: Hallituspuolueiden apteekkiryhmän linjauksia 24.4.2017

⁴⁷ Valtioneuvosto: Hallituspuolueiden apteekkiryhmän linjauksia 24.4.2017

⁴⁸ Valtioneuvosto: Hallituspuolueiden apteekkiryhmän linjauksia 24.4.2017

Apteekkitoiminta halutaan säilyttää luvanvaraisena, mutta toimipisteiden määrää on lisättävä ja luvan määräytymisprosessia uudistettava nykyistä läpinäkyvämmäksi ja joustavammaksi. Tavoitteena on mahdollistaa apteekkien perustaminen sairaaloiden ja päivystysten yhteyteen sekä parantaa entisestään lääkkeiden alueellista saatavuutta. Apteekkiryhmän mukaan sivuyhtiöiden toimintaa apteekeissa tulisi rajoittaa, jotta apteekkarien tulonmuodostus olisi mahdollisimman läpinäkyvää. Apteekkitoiminta pidetään jatkossakin proviisoriomisteisena, mutta mahdollisuutta toiminnan harjoittamiseen avoimen yhtiön muodossa on selvitettävä.⁴⁹

Itsehoitolääkkeiden myynnin laajentamisesta myös päivittäistavarataloihin on puhuttu pitkän aikaa. Apteekkiryhmä esittääkin, että tietyt itsehoitolääkkeet kuten lääkerasvat voitaisiin vapauttaa päivittäistavarakauppaan myytäväksi. Myyntikanavien laajennus on kuitenkin tehtävä maltillisesti, lääketurvallisuutta painottaen ja lisäksi on huomioitava muut seurannaisvaikutukset, esimerkiksi tarvittavat veroratkaisut ja kilpailulliset näkökohdat.⁵⁰

Kuten muillakin aloilla, myös apteekkitoiminnassa teknologia on yleistymässä. Apteekkiryhmä esittää selvitettäväksi esimerkiksi kilpailun mahdollisuutta lääkkeiden kotiinkuljetuspalveluissa.⁵¹ Teknologian kehittyessä apteekeissa on myös siirrytty automaatioon. Robotit hoitavat varastointia ja lähettävät lääkkeet suoraan varastosta myyntitiskille. Lisäksi ne voivat lisätä turvallisuutta, kun lääkkeet varastoidaan sattumanvaraiseen järjestykseen, jolloin varkaiden on vaikeampi löytää haluamiaan lääkkeitä. Lääketurvallisuus paranee myös inhimillisten virheiden vähentyessä.⁵²

Apteekit toimivat osana julkista terveystaloustaloutta. Apteekkiryhmän linjausten mukaan apteekkien tehtävää pienimuotoisten terveystaloustaloutta tarjoajana tulisi edistää. Apteekkeja houkutellaan tuottamaan terveydenhuollon palveluja muun muassa poistamalla apteekkivero niiden osalta. Apteekkeja kannustetaan työn neljännessä luvussa tarkemmin esiteltävään terveystaloustaloutta ja Apteekin Terveystaloustaloutta toivotaan yleistyvän tulevaisuudessa.⁵³

---

⁴⁹ Valtioneuvosto: Hallituspuolueiden apteekkiryhmän linjauksia 24.4.2017

⁵⁰ Valtioneuvosto: Hallituspuolueiden apteekkiryhmän linjauksia 24.4.2017

⁵¹ Valtioneuvosto: Hallituspuolueiden apteekkiryhmän linjauksia 24.4.2017

⁵² Elo 2015

⁵³ Valtioneuvosto: Hallituspuolueiden apteekkiryhmän linjauksia 24.4.2017

3 ALAN TOIMIJAT

3.1 Suomen Apteekkariliitto

Suomen Apteekkariliitto on vuonna 1897 perustettu yhdistys, jonka jäseniä ovat melkein kaikki Suomen apteekkarit.⁵⁴ Suomen Apteekkariliiton sääntöjen 2 §:n mukaan liiton on tarkoitus muun muassa kehittää alan ammatillista toimintaa sekä tukea jäsentensä oikeuksia ja etuja. Liiton kotipaikaksi on 1 §:ssä nimetty Helsinki, mutta toiminta käsittää koko Suomen. Liiton varsinaisena jäsenenä voi 3 §:n mukaisesti olla vain apteekkiluvan omaava apteekkari. Jäsenet veloitetaan noudattamaan liiton päätöksiä sääntöjen 7 §:ssä.⁵⁵

Suomen Apteekkariliitto antaa alan asioihin liittyen lausuntoja ja kannanottoja. Vuonna 2017 liitto on antanut lausunnot esimerkiksi asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Tyypillisiä lausuntojen ja kannanottojen aiheita ovat lainsäädäntö ja sen muutokset sekä muut alan ajankohtaiset kysymykset.⁵⁶

Toiminnan paikallisen ja toisaalta yleisen tehokkuuden edistämiseksi Suomen Apteekkariliiton järjestöstruktuuriin kuuluu liiton sääntöjen 23 §:n mukaisesti 10 apteekkariyhdistystä. Nämä apteekkariyhdistykset perustuvat maantieteellisiin tekijöihin ja esimerkiksi Tampereen apteekkarit kuuluvat Hämeen apteekkariyhdistykseen.⁵⁷

Suomen Apteekkariliitolla on tytäryhtiöitä, joiden avulla liiton on mahdollista tarjota jäsenilleen paremmin palveluita. Tytäryhtiöihin kuuluu esimerkiksi liiton täysin omistama Pharmadata Oy, jonka puolesta apteekeille tuotetaan IT-palveluita, kuten tietojärjestelmiä ja koulutusta.⁵⁸

---

⁵⁴ Suomen Apteekkariliitto: Liitto

⁵⁵ Suomen Apteekkariliitto: Suomen Apteekkariliiton säännöt

⁵⁶ Suomen Apteekkariliitto: Liitto, Lausunnot

⁵⁷ Suomen Apteekkariliitto: Suomen Apteekkariliiton säännöt

⁵⁸ Suomen Apteekkariliitto: Liitto, Tytäryhtiöt

Suomen Apteekkariliitto hallinnoi työn neljännessä luvussa käsiteltävää Apteekin Terveyspiste -konseptia. Konseptin oikeudet siirtyivät liitolle hankkeen käynnistäjältä Kuopio Innovationilta vuonna 2014.⁵⁹

3.2 Fimea

Fimea eli Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus on sosiaali- ja terveysministeriön alainen keskusvirasto, joka perustuu lakiin Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta (593/2009). Tämän lisäksi keskusta sääntelee Valtioneuvoston asetus Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta (616/2009). Käytännön tasolla Fimea toimii lääkealan toimijoiden lupa- ja valvontaviranomaisena.⁶⁰

Ennen Fimeaa vastaavia tehtäviä hoiti Lääkelaitos vuoden 2009 loppuun ja Fimean perustamiseen asti.⁶¹ Tällöin keskuksen päätoimipaikka perustettiin Kuopioon tarkoituksena alueellistaa viraston toiminnot. Päätös on kuitenkin alusta asti aiheuttanut vastustusta ja keskustelua, joka jatkuu yhä vuonna 2017.⁶²

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain 1 §:ssä Fimean toimialaksi määritellään väestön terveyden ja turvallisuuden edistäminen lääkkeitä ja veri- ja kudostuotteita valvomalla sekä lääkealaa kehittämällä. Kansallisten tehtävien lisäksi Fimea toimii osana Euroopan lääkevalvonnan viranomaisverkostoa.⁶³

Fimealle kuuluvien tehtävien kirjo on laaja – keskukselle luetellaan lain 2 §:n 14 kohdassa listauksessa tehtäviä esimerkiksi kudosten valvonnasta aina toimialan tilastojen laa-
timiseen. Fimea itse nimeää sen kolmeksi ydintehtävääalueeksi alan toimijoiden valvonnan sekä lääkevalmisteiden ja -hoitojen arvioinnin.⁶⁴

---

⁵⁹ Kuopio Innovation: Kuopio Innovationin ideoima toimintamalli sai jatkajan – Terveyspisteiden määrä yli kolminkertaistuu

⁶⁰ Fimea: Tietoa Fimeasta

⁶¹ Fimea: Tietoa Fimeasta

⁶² Merikanto 2017

⁶³ Fimea: Tietoa Fimeasta

⁶⁴ Fimea: Tietoa Fimeasta

Apteekin pitämiseen vaadittavan apteekkiluvan myöntäminen ja täten apteekkien perustaminen on lääkelain 40 §:n pohjalta Fimean päätäntävällässä. Myös sivuapteekit ja apteekin palvelupisteet edellyttävät Fimean antamaa lupaa (52 §, 52 a §). 41.3 §:n mukaan apteekin lakkauttamispäätöksen tekee yhtä lailla Fimea. Päätöstä ei kuitenkaan panna täytäntöön ilman apteekkarin suostumusta tilanteessa, jossa apteekkilupa ei ole avoimena.

Laissa annetaan Fimealle valta tietyissä tilanteissa muuttaa apteekkitoimipisteen toimintamuotoa – esimerkiksi muuttaa hyvin menestyvä sivuapteekki 54 §:n mukaisesti apteekiksi. Koska Suomessa apteekkarin on mahdollista pitää vain yhtä apteekkia, tämä luonnollisesti johtaa apteekiksi muuttuvan sivuapteekin apteekkarin vaihtumiseen. Syrjäytettävän apteekkarin kannalta tämä voi tarkoittaa hyvin menestyvän liiketoiminnan menettämistä.

Fimealla on myös 50 §:n mukaisesti toimivalta peruuttaa annettu apteekkilupa, jos apteekkarin todetaan olevan ilmeisen sopimaton apteekkitoiminnan harjoittamiseen esimerkiksi konkurssin tai rikoksen takia. Fimea voi tämän lisäksi tarvittaessa kohdistaa apteekkareihin 51 §:ssä mainittuja kurinpitotoimia eli antaa suullisen tai kirjallisen varoituksen.

Apteekarilla on lääkelain 52 b §:n mukaan oikeus halutessaan pitää perinteisen apteekin ohella verkkokauppaa eli myydä lääkkeitä Internetin välityksellä. Tämä on kuitenkin ilmoituksenvaraista, eli apteekkarin on tehtävä Fimealle ennakoilmoitus verkkokaupasta. Vaikka apteekin verkkokaupan pitämiseen ei varsinaisesti tarvitakaan lupaa, Fimea voi pyytää lisäselvitystä ennen kuin toiminnan saa aloittaa tai jopa kieltää toiminnan aloittamisen kokonaan. Verkkokaupan ilmoituksenvaraisuuden kohdalla tulee muistaa, että apteekarilla on kuitenkin oltava voimassa oleva apteekkilupa niin sanottua perinteistä apteekkia varten, jotta kumpikaan toiminta on ylipäättään mahdollista.

Kokonaisuudessa Fimealle muodostuu siis lainsäädännön kautta olennainen merkitys apteekkialan ja apteekkien taustalla olevien apteekkareiden kannalta. Vaikka Fimean apteekkeja koskevaan päätöksentekoon vaikuttaakin esimerkiksi kuntien näkökannat ja alueisiin liittyvät tosiasiat lain pykälien seuraamisen ohella, on viime käden ratkaisuvallta apteekkien kohtaloista usein Fimealla.

Fimea vaikuttaa myös alan sääntelyssä. Fimealla on esimerkiksi oikeus antaa määräyksiä, jotka ovat sitovia lääkealan toimijoille.⁶⁵ Apteekkitoimintaan liittyen tällaiset määräykset on tehty esimerkiksi apteekin verkkopalvelusta ja apteekin palvelupisteestä⁶⁶.

3.3 Aluehallintovirasto

Aluehallintovirastot (AVIt) hoitavat Suomessa valtion aluehallinnollisia tehtäviä. Aluehallintovirastoja on tällä hetkellä seitsemän – kuusi Manner-Suomessa sekä Ahvenanmaalla aluehallintoviranomaisena toimiva Ahvenanmaan valtionvirasto. Esimerkiksi Pirkanmaa kuuluu Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston toimialueeseen.⁶⁷

Aluehallintovirastojen toiminta alkoi 1.1.2010 yhdessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) kanssa. Tällöin entisiä lääninhallitusten tehtäviä jaettiin hoidettavaksi AVIen ja ELY-keskusten välillä. Tämän aluehallinnon uudistuksen myötä Suomessa luovuttiin lääneistä.⁶⁸

Aluehallintovirastot perustuvat lakiin aluehallintovirastoista (896/2009) sekä valtioneuvoston asetukseen aluehallintovirastoista (906/2009). Lain 2 §:n mukaan aluehallintovirastoille kuuluu tehtäviä lainsäädännön toimeenpanon, ohjauksen ja valvonnan saralla. 4 §:ssä listataan aluehallintovirastolla olevan tehtäviä esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon, ympäristön, työsuojelun, kuluttaja- ja kilpailuhallinnon sekä oikeusturvan toimialoilla.

Aluehallintovirastojen hoitamien tehtävien moninaisuutta selittää osaltaan se, että näitä tehtäviä kuuluu jopa kahdeksan eri ministeriön alaisuuteen. Lähtökohtaisesti jokainen seitsemästä aluehallintovirastosta hoitaa oman toimialueensa tehtävät, mutta osa tehtävistä on keskitetty tietyille tai tietyille aluehallintovirastoille.⁶⁹

Apteekkitoiminnan ja tarkemmin Apteekin Terveyspisteiden kannalta aluehallintovirastojen merkitys perustuu niiden asemaan lupaviranomaisena. Aluehallintovirastot antavat

---

⁶⁵ Fimea: Valvonta, Lait ja ohjeet

⁶⁶ Fimea: Valvonta, Lait ja ohjeet, Määräykset

⁶⁷ Aluehallintovirasto: Aluehallintovirastot

⁶⁸ Yle 2009

⁶⁹ Aluehallintovirasto: Aluehallintovirastot, Toiminta ja tehtävät

luvan yksityisen terveydenhuollon palvelujen antamiseen omalla toimialueellaan. Lupaviranomaisena toimii kuitenkin Valvira, jos palveluja tuotetaan useamman aluehallintoviraston alueella.⁷⁰

Suomessa valmistaudutaan jälleen muutoksiin, kun suunnitteilla on sote- ja maakuntauudistus. Uudistuksen myötä julkinen hallinto toimisi kolmella tasolla – valtio, maakunta ja kunta. Uudistuksen suunnitellaan tulevan voimaan vuoden 2020 alusta.⁷¹

Muiden virastojen ohella myös aluehallintovirasto on tarkoitus lakkauttaa uudistuksen myötä. Aluehallintovirastojen tehtäviä jakautuisi maakunnille sekä valtion uudelle valtakunnallisesti toimivalle virastolle, valtion lupa- ja valvontavirastolle (Luovalle). Tämän viraston on tarkoitus olla toiminnassa jo vuodesta 2019.⁷² Tämä muutos luonnollisesti koskisi myös Apteekin Terveyspisteiden lupaviranomaistilannetta.

3.4 Valvira

Valviran eli Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toiminta perustuu lakiin Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta (669/2008) sekä valtioneuvoston asetukseen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta (676/2008). Valvira on sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen kuuluva keskusvirasto, joka perustettiin vuonna 2009 samalla kun terveydenhuollon oikeusturvakeskus sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus lakkautettiin lain 8 §:n mukaisesti.

Valviralle kuuluu nimensä mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon valvontatehtäviä sekä lupahallinnollisia tehtäviä. Tämän lisäksi Valviralle kuuluu tehtäviä liittyen ympäristöterveyteen, päihteisiin sekä ohjaukseen. Apteekkitoiminnan kannalta Valviran merkitys muodostuu erityisesti viraston lupahallinnollisten tehtävien kautta, sillä Valvira myöntää alan ammattioikeudet.⁷³

Ammattioikeuksien myöntämistä sääntelee laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Sen 5 §:n mukaan Valvira myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa muiden ohessa

---

⁷⁰ Valvira: Terveydenhuolto, Yksityisen terveydenhuollon luvat

⁷¹ Sote- ja maakuntauudistus: Sote- ja maakuntauudistuksen yleisesittely

⁷² Sote- ja maakuntauudistus: Maakunnan muut palvelut, Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova)

⁷³ Valvira: Valvira, Valviran tehtävät

myös proviisorin, farmaseutin ja sairaanhoitajan ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Tämä luonnollisesti kuitenkin edellyttää kyseistä koulutusta Suomessa tai muussa laissa hyväksyttävässä maassa. Laillistettavia ammatteja saa harjoittaa vain laillistettu ammattihenkilö, eli esimerkiksi farmaseuttina voi toimia vain Valviran laillistama farmaseutti.⁷⁴

---

⁷⁴ Yritys-Suomi: Luvat, Ammattipätevyudet, Farmaseutti

4 APTEEKIN TERVEYSPISTE

4.1 Määritelmä

Apteekin Terveyspiste on apteekin yhteydessä toimiva luvanvarainen toimipiste, jossa tehdään esimerkiksi pienimuotoisia, yleensä maksullisia sairaanhoidollisia toimenpiteitä, kuten rokotuksia ja mittauksia sekä annetaan ohjausta ja neuvontaa. Terveyspisteen toiminta keskittyy asiakkaan terveydentilan seurantaan ja ylläpitoon. Toimintamuodolla tuotetaan matalan kynnyksen terveyspalveluita ja konsepti edellyttää yhteistyötä julkisen terveydenhuollon kanssa.⁷⁵

Terveyspiste-idea syntyi vuonna 2009 Kuopio Innovationilla. Vuonna 2011 terveyspiste pilotoitiin kolmessa apteekissa, jotka sijaitsivat Joensuussa, Raahessa ja Raumalla. Toimintamallin kehitystyö sai myös rahoitusta Innovaatorahoituskeskus Tekesiltä. Onnistuneen kokeilun myötä hankkeen oikeudet siirtyivät vuonna 2014 Suomen Apteekkariliitolle, jonka johdolla kymmenkunta uutta apteekkia lähtivät käynnistämään terveyspiste-toimintaa.⁷⁶

Terveyspisteelle on myös oma logo. Oikeuden sen sekä Apteekin Terveyspiste -nimen käyttöön saa, jos täyttää konseptille asetetut edellytykset.⁷⁷

KUVA 2. Apteekin Terveyspisteen logo.⁷⁸

⁷⁵ Kuopio Innovation: Terveyspiste

⁷⁶ Kuopio Innovation: Kuopio Innovationin ideoima toimintamalli sai jatkajan – Terveyspisteiden määrä yli kolminkertaistuu; Halonen 2014, 9, 11

⁷⁷ Leikola 2017

⁷⁸ Leikola 2017

Syyskuussa 2017 Hyvinkäälle avattiin Suomen 14. Apteekin Terveyspiste.⁷⁹ Hyvinkään ja pilottiapteekkien paikkakuntien lisäksi terveystoimintaa on ollut Helsingissä, Kaarinassa, Kajaanissa, Lohjalla, Oulussa, Rovaniemellä, Turussa sekä Vantaalla. Raumalla ja Turussa terveystoimintaa on ollut jopa kahdessa apteekissa.⁸⁰

KUVA 3. Paikkakunnat, joilla on ollut terveystoimintaa

---

⁷⁹ Apteekkari 2017b

⁸⁰ Leikola 2017; Pyhän Henrikin Apteekki: Sairaanhoidtaja

Terveyspistetoiminnan odotetaan kasvavan ja kehittyvän myös tulevaisuudessa. Joissakin apteekkeissa on kuitenkin tarjolla sairaanhoitajan palveluita ilman terveystiete-nimikettä. Tällöin toimintaan ei lähtökohtaisesti liity yhteistyötä julkisen terveydenhuollon kanssa, mikä terveystietetoiminnassa taas on edellytyksenä.⁸¹

4.2 Lainsäädäntö

Apteekin Terveystiete on apteekin yhteydessä toimiva yksityinen terveystietopalveluyritys, ja sen toimintaa koskee laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990). Kyseisessä laissa säädetään sen 1 §:n mukaisesti ”oikeudesta antaa väestölle yksityisesti terveydenhuollon palveluja”. Asetus yksityisestä terveydenhuollosta (744/1990) täydentää yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain määräyksiä. Terveystietetoiminnassa on myös huomioitava muun muassa laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992), terveydensuojelulaki (763/1994), potilasvahinkolaki (585/1986) ja tartuntatautilaki (1227/2016). Huomioitavaksi tulee myös muita alan lakeja, jotka koskevat esimerkiksi tietosuojaa.

Laki yksityisestä terveydenhuollosta sääntelee sen toisessa luvussa yksityisen terveydenhuollon järjestämistä. 3 § asettaa toimintaedellytyksiä koskien muun muassa tiloja, laitteita ja henkilökuntaa. 4 §:ssä säädetään palvelujen tuottajalla oltavasta luvasta. Toimintaan vaaditaan lupaviranomaisen myöntämä lupa terveydenhuollon palvelujen antamiseen. Terveystietetoimintaa harjoittavan on 10 §:n mukaan vuosittain annettava lupaviranomaiselle toimintakertomus. Toimintakertomus on lupaviranomaisen keino valvoa tuotettujen palvelujen luvanmukaisuutta.⁸² Lain 12 § asettaa toiminnalle vaitiolovelvollisuuden, joka koskee koko apteekin henkilöstöä ja jatkuu myös työsuhteen päätyttyä.

Ennen Terveystieteen käyttöönottoa Apteekin Terveystieteelle varatut tilat ja laitteet on yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 7 §:n mukaisesti esitettävä terveystietelautakunnan tarkistettavaksi. Toiminnan aloittaminen vaatii myös palvelujen tuottajan kirjallista aloitusilmoitusta (8 §). Lupaviranomaiselle on tehtävä kirjallinen ilmoitus myös 9 §:n mukaisessa tilanteessa, jossa toimintaan tehdään olennaisia muutoksia tai palvelujen tuottaja lopettaa toiminnan kokonaan.

---

⁸¹ Halonen 2015a

⁸² Aluehallintovirasto: Aiheet, Terveystiete, Yksityiset terveystietopalvelut

Koska Apteekin Terveyspiste toimii apteekin tiloissa, huomioitavaksi tulevat myös toimintaan vaikuttavat lääkelain määräykset. Lääkelain 58 a §:ssä säännellään apteekissa järjestettävää muuta palvelutoimintaa. Apteekin Terveyspiste ei saa haitata itse apteekki-toimintaa, eikä sen toiminnalla saada lisätä asiakkaiden lääkkeiden käyttöä tarpeetto-masti. Apteekin tehtävät, lääkkeiden toimittaminen ja lääkeneuvonta, ovat etusijalla, eikä Apteekin Terveyspisteen tarjoamat terveydenhuollon palvelut saa häiritä niitä.

4.3 Lupa terveydenhuollon palvelujen antamiseen

4.3.1 Lupavaatimus

Terveyspistetoiminta vaatii yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 4 §:n mukaan luvan terveydenhuollon palvelujen antamiseen. Kyseinen lupa vaaditaan, kun tarjottava palvelu on terveyden- tai sairaanhoitoa ja sitä tuottavat henkilöt ovat terveydenhuoltoalan ammattilaisia. Lisäksi luvan ehtona on, että palvelua tuotetaan Suomessa suoraan asiakkaalle. Jotta lupa myönnettäisiin Apteekin Terveyspisteelle, palvelun on oltava lääketieteellisesti pätevää ja siinä on huomioitava potilasturvallisuus. Luvan saamiseksi palvelujen tuottajan on täytettävä luvalla asetetut ehdot, eikä Apteekin Terveyspiste saa aloittaa toimintaansa ennen luvan myöntämistä.⁸³

4.3.2 Lupaviranomainen

Yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 2 a §:n mukaan lupaviranomaisina toimivat aluehallintovirastot ja Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto (Valvira). Asetus yksityisestä terveydenhuollosta säätelee sen 5 §:ssä lupaviranomaisten toimivallan jaosta. Luvan terveydenhuollon palvelujen antamiseen myöntää Valvira, mikäli palvelun tuottajalla on toimintaa tai asemapaikka kahden tai useamman aluehallintoviraston toimialueella. Muussa tapauksessa luvan myöntää yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 14 §:n mukainen toimivaltainen aluehallintovirasto.

---

⁸³ Aluehallintovirasto: Aiheet, Terveys, Yksityiset terveystieteiden palvelut, Yritysmuotoiset palvelun tuottajat

Apteekin Terveyspisteen toimipaikka sijoittuu lähtökohtaisesti vain yhden aluehallintoviraston toimialueelle, joten Terveyspisteen kohdalla lupaviranomaisena toimii kyseisen alueen aluehallintovirasto. Palvelujen tuottajan on siis haettava lupaa sen alueen aluehallintovirastolta, jossa palveluja tullaan antamaan. Aluehallintovirastolle tulee toimittaa täytetty hakemus yksityisen terveydenhuollon palvelujen antamiseen sekä muut vaadittavat asiakirjat ja selvitykset.⁸⁴

4.3.3 Luvan hakeminen

Lupa terveydenhuollon palvelujen antamiseen on edellytys Apteekin Terveyspisteen toiminnan aloittamiselle, joten lupahakemus kannattaa tehdä hyvissä ajoin ennen kuin toiminta on tarkoitus aloittaa. Lupa haetaan toimivaltaiselta aluehallintovirastolta ja se on aluehallintovirastokohtainen.⁸⁵ Yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 4 §:n mukaan lupaa on haettava kirjallisella ja allekirjoitetulla hakemuksella. Hakemuksen voi kuitenkin täyttää sähköisesti ja hakemuslomake sekä tarvittavia liitelmäkkeitä on löydettävissä sähköisinä Yritys-Suomen tai aluehallintoviraston verkkosivustoilta.⁸⁶

Laki yksityisestä terveydenhuollosta listaa sen 4 §:ssä palvelujen tuottajasta lupahakemuksessa vaadittuja tietoja. Tarvittavat tiedot tulee ilmetä hakemuslomakkeen ja siihen liitettävien selvitysten ja asiakirjojen kautta.

4.3.4 Hakemus yksityisen terveydenhuollon palvelujen antamiseen

Terveyspistetoimintaa aloitettaessa hakemus yksityisen terveydenhuollon palvelujen antamiseen (liite 1) on täytettävä kokonaisuudessaan, koska lupatyypinä on uusi lupa. Mikäli kyse olisi luvan muuttamisesta riittäisi tietojen antaminen soveltuvin osin. Hakemuksen ensimmäisessä osiossa lupatyypiksi tulee siis valita uusi lupa ja samassa yhteydessä

---

⁸⁴ Aluehallintovirasto: Aiheet, Terveys, Yksityiset terveystoimet, Yritysmuotoiset palvelun tuottajat, Lupahakemuksen asiakirjat

⁸⁵ Yritys-Suomi: Yksityiset terveydenhuollon palvelut, Aluehallintoviraston ohjeistus yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajille -ohje

⁸⁶ Yritys-Suomi: Yksityiset terveydenhuollon palvelut, Aluehallintoviraston ohjeistus yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajille -ohje

on myös ilmoitettava, milloin Apteekin Terveyspisteen olisi tarkoitus aloittaa toimintansa.

Hakemuksen toiseen osioon täydennetään tiedot palvelujen tuottajasta. Tässä tulee esittää hakijan perustiedot, kuten nimi, Y-tunnus ja yhtiömuoto, sekä hakijan yhteystiedot. Lisäksi palvelujen tuottajan tulee nimetä sen nimenkirjoitusoikeutettu edustaja tai edustajat. Palvelujen tuottajan tulee olla merkittynä ennakkoperintälaissa (1118/1996) tarkoitettuun Verohallinnon työnantajarekisteriin. Terveyspistettä ylläpitävä osakeyhtiö rekisteröidään työnantajarekisteriin, kun osakeyhtiön perustamisilmoitus on tehty joko sähköisesti tai paperilomakkeella (Y1-perustamisilmoitus) ja toimitettu Verohallinnolle.⁸⁷ Palvelujen tuottajalla tulee olla myös potilasvahinkolain (585/1986) mukainen voimassa oleva potilasvahinkovakuutus ennen kuin se voi aloittaa terveystoiminnan. Hakemuksessa tulee ilmoittaa kyseisen vakuutuksen voimassaolon alkamispäivämäärä.

Hakemuslomakkeen kolmannessa osiossa tulee ilmoittaa palvelujen tuottajan laskutustiedot. Tämän lisäksi hakemuksessa on nimettävä eri vastuu- ja yhteyshenkilöitä sekä tarvittavilta osin heidän yhteystietonsa. Viimeisenä osiona, ennen allekirjoituskohtaa, lomakkeessa on hakemuksen liitteet. Hakijan tulee ruksata kaikki Apteekin Terveyspisteen osalta vaadittavat liitteet, jotka hän on lisännyt hakemuksensa yhteyteen. Hakemus viimeistellään virallisella allekirjoituksella.

4.3.5 Hakemuksen liitteet

Aloitettaessa Apteekin Terveyspisteen toimintaa hakemuksen liitteeksi tulee liittää ensinnäkin palvelujen tuottajan aloitusilmoitus sekä terveyden- ja sairaanhoidon palvelut ja henkilökunta -lomake. Lupaviranomaiselle on toimitettava myös viimeistään aloitusilmoituksen yhteydessä yksityisen terveydenhuollon toimintayksikön tarkastuskertomus -lomake. Näille kaikille liitteille on löydettävissä valmiit lomakepohjat aluehallintoviraston verkkosivuilta. Lisäksi liitteeksi vaaditaan ajan tasalla oleva kaupparekisteriote (otteen tulee olla alle 3 kuukautta vanha) sekä jäljennös yhtiösopimuksesta, -järjestyksestä tai säännöistä.⁸⁸

---

⁸⁷ Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä: Ilmoittaminen, Perustamisilmoitus, Osakeyhtiö

⁸⁸ Yritys-Suomi: Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottaminen

Hakemukseen tulee liittää myös henkilötietolain (523/1999) 10 §:n mukainen rekisteriseloste. Kyseessä on siis potilasasiakirjojen henkilörekisteristä laadittava rekisteriseloste, joka on saatavissa tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta. Lisäksi vaaditaan selvitys terveydenhuollon palveluista vastaavien johtajien työkokemuksesta. Selvitykseksi hyväksytään nimikirjalain (1010/1989) mukainen nimikirjanote tai jäljennökset työtodistuksista.

Hakemukseen on vielä lisättävä toimitiloja koskevia selvityksiä. Mikäli yritys toimii omissa tiloissaan, hakemukseen on liitettävä toiminnassa käytettävien huonetilojen pohjapiirustus ja käyttösuunnitelma. Toisen yrityksen tiloissa toimittaessa vaaditaan selvitys oikeudesta käyttää toisen palvelujen tuottajan tiloja ja laitteita. Selvitykseksi kelpaa esimerkiksi toimitiloista tehty vuokrasopimus tai muu vastaava sopimus. Myös omavalvontasuunnitelma voi tulla aiheelliseksi, mikäli palveluja annetaan useammassa kuin yhdessä toimipaikassa. Apteekin Terveyspisteen osalta tämä voisi tarkoittaa palvelujen tarjoamista myös sivuapteekissa. Aluehallintovirasto voi vielä tarvittaessa pyytää muita selvityksiä, kuten lääkehoitosuunnitelma, hygieniasuunnitelma, turvallisuus- ja pelastussuunnitelma.⁸⁹

4.3.6 Toiminnalle asetettuja edellytyksiä

Merkittävimmät luvan saamisen edellytykset Apteekin Terveyspisteelle ovat, että sillä tulee olla terveydenhuollon palvelujen tuottamiseen hyväksyttävät tilat ja soveltuvat välineet. Lisäksi palvelujen tuottajalla tulee olla yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 5 §:n mukainen terveydenhuollon palveluista vastaava johtaja.⁹⁰

Tilavaatimus riippuu toiminnan luonteesta ja Apteekin Terveyspisteen kohdalla toiminta edellyttää apteekkihuoneistosta erillisiä tiloja. Toimitilojen tulee olla terveydensuojelulainsäädännön ja muiden asetettujen säädösten määräysten mukaiset.⁹¹ Ennen kuin tilat otetaan käyttöön, toimitiloille on suoritettava yksityisestä terveydenhuollosta annetun

---

⁸⁹ Yritys-Suomi: Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottaminen

⁹⁰ Yritys-Suomi: Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottaminen

⁹¹ Yritys-Suomi: Yksityiset terveydenhuollon palvelut, Aluehallintoviraston ohjeistus yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajille -ohje

lain 7 §:ssä mainittu käyttöönottotarkastus. Paikkakunnan terveyslautakunnan alainen vi-
ranhaltija tarkastaa Apteekin Terveyspisteen tilat ja laitteet sekä antaa tarkastuksensa
pohjalta tarkastuskertomuksen, joka on liitettävä lupahakemuksen liitteeksi.

Hoitotoimenpiteiden tarjoaminen terveystoimintana edellyttää myös asianmukaista
henkilökuntaa. Käytännössä tämä tarkoittaa Valviran toimesta laillistetun sairaanhoitajan
palkkaamista.⁹² Terveystoiminnan ammattihenkilöiden ammattioikeudet voi tarkistaa
Valviran pitämästä keskusrekisteristä, JulkiTerhikistä.⁹³ Sairaanhoitajan valinta kannat-
taa tehdä huolella, sillä terveystoiminnan muotoisessa toiminnassa kokemuksesta ja laajasta
osaamisesta on hyötyä.⁹⁴ Tiettyjä terveystoiminnan palveluita voidaan kuitenkin tarjota far-
maseutin tai muunkin ammatin omaavan henkilön toimesta. Esimerkiksi pikatesti-tyylis-
ten palveluiden tarjoamiseen ei välttämättä edellytetä sairaanhoitajan pätevyyttä.⁹⁵

Apteekin Terveystoiminnan sairaanhoitajan vastaanottohuoneen tulee olla pinta-alaltaan vä-
hintään noin 12-16 m². Lisäksi siellä on oltava käsienspesupiste, riittävä ilmastointi, ää-
nieristys sekä wc-tilat asiakkaille. Hoitotoimenpiteissä käytetyille instrumenteille tulee
olla erillinen huoltotila, jossa ne voidaan steriloida ja puhdistaa. Toimitilojen järjestämi-
sen lisäksi on myös järjestettävä laitteille ja tarvikkeille niiden vaatima riittävä huolto.⁹⁶

Tämän lisäksi luvan saamisen edellytyksenä on terveydenhuollon palveluista vastaava
johtaja, jonka vaatimus pohjautuu myös yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 5
§:ään. Yksityisestä terveydenhuollosta annetun asetuksen 3 §:n mukaan vastaavana joh-
tajana voi toimia terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 2 §:n mukainen, joko
laillistettu, luvan saanut tai nimikesuojattu, ammattihenkilö. Hänellä tulee asetuksen mu-
kaan olla toimintaan suhteutettu koulutus sekä riittävä kokemus alalla toimimisesta. Laki
yksityisestä terveydenhuollosta asettaa sen 6 §:ssä vastaavan johtajan tehtäväksi varmis-
taa toiminnan lainmukaisuuden. Hän vastaa siitä, että toiminta on annettujen määräysten
mukaista. Lisäksi hänen on laadittava oma-ohjaussuunnitelma, mikäli palvelujen tuotta-
jalla on toimintaa useammassa kuin yhdessä toimipaikassa.

---

⁹² Sosiaali- ja terveysministeriö 2015, Liite 9

⁹³ Valvira: Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterit, JulkiTerhikki/JulkiSuosikki

⁹⁴ Halonen 2015a; Receptum 2016

⁹⁵ Sosiaali- ja terveysministeriö 2015, Liite 9

⁹⁶ Aluehallintovirasto: Aiheet, Terveys, Yksityiset terveyspalvelut, Yritysmuotoiset palveluntuottajat, Lu-
pahakemuksen asiakirjat

Terveydenhuollon palveluista vastaavalla johtajalla tulee olla vähintään osa-aikainen palvelussuhde tai sopimussuhde palvelujen tuottajan kanssa. Riittävänä kokemuksena luvan myöntämiseksi katsotaan vastaavan johtajan kahden vuoden työkokemus alalla hänen laillistamisensa jälkeen.⁹⁷ Sen lisäksi, että vastaava johtaja vastaa toiminnan lainmukaisuudesta, on hänen vastattava myös tarvittavasta henkilökunnasta sekä tilojen ja laitteiden asianmukaisuudesta. Hänen vastuullaan on potilasasiakirjojen osalta niiden oikea laadinta ja säilytys sekä potilaskanteluiden osalta valvontaviranomaisen riittävä tiedonsaanti. Vastaavalta johtajalta vaadittu asiantuntemus vaihtelee tapauskohtaisesti ja se arvioidaan annettavien palvelujen laajuuden ja sisällön pohjalta.⁹⁸ Apteekin Terveyspisteen vastaavan johtajan olisi hyvä olla lääkäri, mutta joissakin tapauksissa myös sairaanhoitajan pätevyys voi riittää. Kuitenkin, jos Apteekin Terveyspisteellä annetaan rokotuksia, on vastaavan johtajan oltava lääkäri.⁹⁹

4.3.7 Luvan myöntäminen

Hakemuksessa yksityisen terveydenhuollon palvelujen antamiseen (liite 1) painotetaan sitä, että hakemus tulee toimittaa aluehallintovirastolle ajoissa ennen suunnitellun toiminnan aloittamista. Apteekin Terveyspiste ei voi aloittaa toimintaansa ennen kuin aluehallintovirasto on tehnyt hakemuksen pohjalta päätöksen luvan myöntämisestä. Hakijan tulee huomioida, että aluehallintoviraston luvan käsittelyaika on 2-3 kuukautta. Mikäli hakemuksen käsittelyn jälkeen lupapäätös on myönteinen, Apteekin Terveyspiste voi aloittaa toimintansa ja palvelujen antamiseen myönnetty lupa on toistaiseksi voimassa, ellei toisin määrätä.¹⁰⁰

Aluehallintovirasto perii päätöksestä suoritemaksun, joka on tällä hetkellä 1 200 euroa. Lisäksi palvelujen tuottajalta peritään vuosimaksu, joka vuonna 2017 on 200 euroa.¹⁰¹ Lupaa koskevat muutokset aiheuttavat myös maksuja, joiden suuruus vaihtelee muutoksista

---

⁹⁷ Yritys-Suomi: Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottaminen

^{98,99} Yritys-Suomi: Yksityiset terveydenhuollon palvelut, Aluehallintoviraston ohjeistus yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajille -ohje

⁹⁹ Leikola 2017

¹⁰⁰ Yritys-Suomi: Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottaminen

¹⁰¹ Aluehallintovirasto: Palvelut, Asiointi, Maksut, Maksuasetuksen maksutaulukko 2017

riippuen. Maksut perustuvat Valtion maksuperustelakiin (150/1992) sekä sen nojalla annettuun Valtion maksuperusteasetukseen (211/1992).¹⁰²

4.4 Yhtiömuoto

4.4.1 Osakeyhtiö

Terveyspistetoiminnan harjoittaminen apteekin yhteydessä edellyttää erillisen osakeyhtiön perustamista apteekkitoimintaan käytettävän toiminimen lisäksi tai jo toiminnassa olevan yhtiön muuttamista toimintaan soveltuvaksi. Lupaa terveystieteen pitämiseen ei tämän hetkisen lainsäädännön mukaan voida myöntää apteekille, vaan lupa annetaan osakeyhtiölle.¹⁰³

Osakeyhtiö on erillinen oikeushenkilö, eikä sen kautta voi esimerkiksi myydä lääkkeitä. Osakeyhtiö jää siten myös ulkopuolelle lääkemyynnin perusteella määräytyvää apteekki-veroa määriteltäessä. Osakeyhtiö maksaa apteekille esimerkiksi sen tilojen ja henkilökunnan käytöstä osakeyhtiön ja apteekin välille tehdyn käyttöoikeussopimuksen perusteella.¹⁰⁴

Osakeyhtiön käyttäminen yritysmuotona muuhun kuin lääkkeiden myymiseen on kannattavaa, sillä osakeyhtiöön verrattuna apteekin verotus on kireää.¹⁰⁵ Osakeyhtiöiden yhteisöverokanta on vuodesta 2014 asti ollut 20 %. Ennen vuotta 2014 yhteisöverokanta oli 24,5 %, joten yhteisöverokanta laski melkein jopa viidenneksen. Tällä muutoksella pyrittiin siirtämään verotuksen painopistettä varsinaisesta tuloksesta kohti osingonjakoa ja muuta varojenjakoa.¹⁰⁶

---

¹⁰² Yritys-Suomi: Yksityiset terveydenhuollon palvelut, Aluehallintoviraston ohjeistus yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajille -ohje

¹⁰³ Suomen Apteekkariliitto: Matkasalkku, Viestintä ja markkinointi, Meidän apteekki, Miksi apteekissa toimii osakeyhtiö?

¹⁰⁴ Suomen Apteekkariliitto: Matkasalkku, Viestintä ja markkinointi, Meidän apteekki, Miksi apteekissa toimii osakeyhtiö?

¹⁰⁵ Suomen Apteekkariliitto: Matkasalkku, Viestintä ja markkinointi, Meidän apteekki, Miksi apteekissa toimii osakeyhtiö?

¹⁰⁶ Blomqvist & Malmivaara 2016, 14

4.4.2 Osakeyhtiön perustaminen

Osakeyhtiötä ja sen perustamista sääntelee osakeyhtiölaki (624/2006). Osakeyhtiön perustaminen edellyttää vähintään yhtä henkilöä tai yritystä, joten apteekkari voi perustaa osakeyhtiön Apteekin Terveyspistettä varten itse. Osakeyhtiö eroaa toiminimestä siinä, että yhtiön velvoitteet ja velat eivät lähtökohtaisesti tule osakkaiden henkilökohtaiseksi vastuuksi.¹⁰⁷

Osakeyhtiö on lain mukaan yksityinen tai julkinen osakeyhtiö. Sääntely eroaa hieman sen mukaan, kumpaa muotoa osakeyhtiö on. Julkisen osakeyhtiön osakkeet voivat olla julkisen kaupankäynnin kohteena, kun taas yksityisen osakeyhtiön osakkeiden kohdalla tämä ei ole mahdollista.¹⁰⁸

Osakeyhtiö perustetaan kirjallisella perustamissopimuksella, jossa on mainittava esimerkiksi osakeyhtiön kaikki osakkeenomistajat ja näiden osakkeista maksama määrä. Tämän lisäksi on laadittava yhtiöjärjestys osaksi perustamissopimusta tai sen liitteeksi. Yhtiöjärjestyksessä tuodaan esille perustettavaan yritykseen liittyen vähintään yrityksen toiminimi, Suomessa oleva kotipaikka sekä toimiala. Näiden pakollisten seikkojen lisäksi yhtiöjärjestykseen voidaan tahdottaessa sisällyttää laajasti muutakin yhtiötä ja sen toimintaa ohjaavia määräyksiä.¹⁰⁹

Osakeyhtiöstä tulee oikeushenkilö vasta kun se on rekisteröity Patentti- ja rekisterihallituksen pitämään kaupparekisteriin eli osakeyhtiön perustamisesta on tehtävä perustamisilmoitus. Rekisteröinti on tehtävä kolmessa kuukaudessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta laskien. Rekisteröinnin laiminlyöminen tarkoittaisi perustamisen raukeamista. Rekisteröinti voidaan tehdä sekä sähköisesti että paperiversioita käyttäen.¹¹⁰

Osakeyhtiön perustaminen edellyttää myös taloudellista panosta. Yksityisen osakeyhtiön perustamiseen tarvitaan vähintään 2 500 euron vähimmäisosakepääoma. Tämän lisäksi perustamisesta koituu muita kuluja, esimerkiksi perustetun osakeyhtiön rekisteröiminen sähköisesti maksaa tällä hetkellä 330 euroa ja paperimuodossa 380 euroa.¹¹¹

---

¹⁰⁷ Verohallinto: Yritykset ja yhteisöt, Yrityksen elinkaari, Uusi yritys, Osakeyhtiö ja osuuskunta

¹⁰⁸ Minilex: Yksityinen osakeyhtiö ja julkinen osakeyhtiö

¹⁰⁹ Koski & Sillanpää 2017

¹¹⁰ Koski & Sillanpää 2017

¹¹¹ Koski & Sillanpää 2017

4.4.3 Osakeyhtiön hallinnoiminen

Osakeyhtiön perustamisen jälkeen huomioon pitää ottaa osakeyhtiön hallinnoiminen sekä toiminnan asianmukainen järjestäminen. Koska osakeyhtiö on apteekkarin toiminimestä erillinen oikeushenkilö, tuottaa se lisää hallinnollista työtä. Vaikka osakeyhtiölaki antaa pitkälti vapauden päättää itse osakeyhtiön organisoinnista, sisältää laki myös yksityiskohtaista sääntelyä koskien esimerkiksi yhtiön hallintoelimiä. Lähtökohtaisesti pakollisia hallintoelimiä ovat yhtiökokous, hallitus sekä tilintarkastaja.¹¹² Yhtiöllä voi olla myös hallintoneuvosto ja toimitusjohtaja (OYL 6:1).

Osakeyhtiölain 5 luvun 3 §:ssä yhtiökokoukset jaetaan varsinaisiin ja ylimääräisiin yhtiökokouksiin. Varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain puolen vuoden sisällä tilikauden päättymisestä. Yhtiökokouksessa päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta, mahdollisen voiton käyttämisestä sekä esimerkiksi vastuuvapauden myöntämisestä yhtiön johdolle. Ylimääräinen yhtiökokous taas käytännössä pidetään, jos yhtiöjärjestyksessä niin määrätään tai siihen nähdään olevan aihetta.

Hallituksen jäsenten valinta kuuluu tavallisesti varsinaisessa yhtiökokouksessa päätettäviin asioihin. Osakeyhtiölain 6 luvun 8 §:n mukaan hallitus koostuu vähintään yhdestä ja enintään viidestä jäsenestä, ellei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty toisin. Jos jäseniä on useita, valitaan myös puheenjohtaja, jonka lähtökohtaisesti valitsee keskuudestaan hallitus itse. Hallituksen koostuessa alle kolmesta jäsenestä, hallitukseen on valittava myös vähintään yksi varajäsen. Osakeyhtiölaki asettaa jäsenen kelpoisuusvaatimukseksi täysi-ikäisyyden ja täyden toimintakelpoisuuden, eikä jäsen saa olla konkurssissa tai oikeushenkilö (6:10). 6 luvun 11 §:n mukaan yksityisessä osakeyhtiössä jäsenen toimikausi jatkuu toistaiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei hallitusta tarvitse valita erikseen joka yhtiökokouksessa. Yhtiön hallinto ja toiminnan asianmukainen järjestäminen on hallituksen vastuulla (6:2).

Velvollisuudesta toimituttaa tilintarkastus ja valita tilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain (1141/2015) 2 luvun 2 §:ssä. Vaikka tilintarkastaja on lähtökohtaisesti pakollinen elin osakeyhtiössä, voidaan tilintarkastaja jättää pienissä yrityksissä tilintarkastuslain mukaan

---

¹¹² Koski & Sillanpää 2017

valitsematta. Yritys luokitellaan laissa pieneksi, jos se on täyttänyt kahtena edellisenä tilikautena korkeintaan yhden laissa luetellusta kolmesta kriteeristä. Kriteerit ovat yli 100 000 euron taseen loppusumma, 200 000 euron liikevaihto ja keskimäärin yli kolmen henkilön työllistäminen.

Vaikka osakeyhtiön perustaminen tietää lisää hallinnollista työtä, voi pienen osakeyhtiön hallinnoiminen sujua suhteellisen helposti. Esimerkiksi yhtiökokous on yhden henkilön osakeyhtiöissä luonnollisesti hyvin erilainen käsite kuin suurissa yhtiöissä. Yhden henkilön osakeyhtiöissä omistaja voi myös itse toimia hallituksen ainoana virallisena jäsenenä ja varajäseneksi voidaan nimetä esimerkiksi omistajan perheenjäsen. Osakeyhtiön mukana tulevat hallinnolliset velvollisuudet, kuten tilinpäätösten ja veroilmoitusten laatiminen sekä yhtiökokousten pitäminen ovat kuitenkin aina lisä apteekkarin toiminimen pyörittämisestä koituvan työmäärän päälle.¹¹³

4.5 Yhteistyö julkisen terveydenhuollon kanssa

Terveyspistetoiminnan kannalta yhteistyö julkisen terveydenhuollon kanssa on keskeistä ja edellytys konseptin mukaiselle toiminnalle. Toiminnan muotoja ja tapoja suunnitellaan yhdessä julkisen terveydenhuollon kanssa. Tarkoitus on taata asiakkaalle samanlainen palvelu riippumatta siitä, asioiko hän terveyspisteellä vai terveyskeskuksessa. Näin ollen esimerkiksi tehtyjä tutkimuksia ei tarvitsisi enää toistaa mahdollisen myöhemmän asiointin yhteydessä terveyskeskuksessa.¹¹⁴

Terveyspistetoiminta tapahtuu käytännössä kolmen toimijan – kunnan tai kaupungin, apteekin ja terveyspiste-osakeyhtiön – yhteistyönä¹¹⁵. Julkiselta puolelta toiminta lähtökohteisesti edellyttää vastuulääkärin nimeämistä. Vastuulääkärit valvovat terveyspisteiden toimintaa ja esimerkiksi käyvät tarkistamassa kaupungin hyväksymät terveyspisteiden tilat.¹¹⁶

---

¹¹³ Halme 2014

¹¹⁴ Suomen Apteekkariliitto: Matkasalkku, Erityisosaaminen, Erityispalvelut, Apteekin terveyspiste

¹¹⁵ Kuopio Innovation: Terveyspiste

¹¹⁶ Elo 2016a; Elo 2016b; Ahonen 2017

Apteekin asema terveydenhuollon osana vahvistuu terveystiete-konseptin kaltaisen toiminnan myötä.¹¹⁷ Tällainen kehitys on merkittävää myös tulevia muutoksia silmällä pitäen. Terveystieteet voivat osaltaan paikata sote-uudistuksen myötä odotettavissa olevaa terveystietoverkoston harvenemista. Näin pystyttäisiin säilyttämään sairaanhoitajan palveluita paremmin saavutettavana. Julkisen ja yksityisen toimijan yhteistyö ei kuitenkaan ole täysin mutkatonta. Byrokratia saattaa helposti hidastaa tai jopa kaataa terveystieteen perustamissuunnitelmat, jos julkisen puolen yhteistyökumppania ei löydy.¹¹⁸

Epätietoisuus tulevaisuuden muutoksista ja ennakkoluulot saattavat myös osaltaan olla terveystiete-konseptin leviämistä hidastavia tekijöitä. Apteekin Terveystieteiden saateen esimerkiksi pelätä vievän julkisen terveydenhuollon resursseja ja toisaalta yksityisen terveydenhuollon asiakkaita. Parhaimmillaan Apteekin Terveystiete tukee ja jopa täydentää julkista terveydenhuoltoa. Terveystieteen sairaanhoitajan voidaan nähdä olevan yksi julkisen terveydenhuollon käsipari lisää, jonka avulla voidaan hieman lievittää terveystietokeskuksen työkuormaa.¹¹⁹

Asiakkaan kannalta Apteekin Terveystiete voi olla helppo vaihtoehto hoidon saamiseksi. Apteekki saattaa sijaita lähempänä ja tarjota joustavuutta aukioloaikojen ja mahdollisesti jopa ilman ajanvarausta saatavien palvelujen kautta. Osalle asiakkaista Terveystieteellä asiointiin saattaa olla matalampi kynnyksen kuin terveystietosalle hakeutumiseen.¹²⁰

Tietojärjestelmät ja tiedonkulku on olennainen ja toisaalta haasteellinen tekijä julkisen ja yksityisen toimijan terveydenhuollon yhteistyössä. Tätä on pyritty kehittämään aktiivisesti terveystiete-konseptin mukana.¹²¹ Muun muassa apteekkirokotukset pitäisi saada asianmukaisesti kirjattua, eikä apteekkeilla lähtökohtaisesti ole pääsyä potilastietojärjestelmiin. Ongelmaan on pyritty löytämään ratkaisuja esimerkiksi terveystietosaman ja apteekin välisillä järjestelyillä potilastietojärjestelmän käyttämiseksi, kuten Joensuussa tehtiin. Tällainen järjestely toisaalta kiellettiin Vantaalla Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimesta.¹²²

---

¹¹⁷ Receptum 2016

¹¹⁸ Ahonen 2017

¹¹⁹ Halonen 2015a; Ahlblad 2015; Elo 2016b

¹²⁰ Ahlblad 2015; Elo 2016b

¹²¹ Suomen Apteekkariliitto: Matkasalkku, Viestintä ja markkinointi, Meidän apteekki, Apteekin terveystiete – sairaanhoitajapalveluilta apteekikäynnillä; Suomen Apteekkariliitto: Matkasalkku, Erityisosaaminen, Erityispalvelut, Apteekin terveystiete

¹²² Elo 2016b

4.6 Apteekin Terveyspisteiden valvonta

Vaikka lääkkeiden myynti ei voi tapahtua osakeyhtiön kautta, eivät apteekkien yhteydessä toimivat osakeyhtiöt jää viranomaisvalvonnan ulkopuolelle – osakeyhtiöt ovat tosiasiaa useamman toimijan valvottavana. Fimealla on oikeus puuttua osakeyhtiön toimintaan, jos tämän katsotaan häiritsevän apteekkitoimintaa. Fimean lisäksi valvojina toimivat ravintolisien osalta kunnalliset viranomaiset sekä Evira. Osakeyhtiömuotoista terveyspistetoimintaa valvoo luvan toimintaan myöntävä aluehallintovirasto ja viime kädessä Valvira, sekä omalta osaltaan myös julkinen terveydenhuolto.¹²³

Osakeyhtiöillä on velvollisuus toimittaa vuosittainen tilinpäätös Patentti- ja rekisterihallitukselle.¹²⁴ Kenen tahansa on mahdollista saada tilinpäätöstiedot tietopalveluhinnaston mukaista 15 euron hintaa vastaan.¹²⁵ Velvollisuus tilinpäätöksen toimittamiseen Patentti- ja rekisterihallitukselle koskee myös apteekkien yhteydessä toimivia osakeyhtiöitä. Tämän lisäksi myös Fimealle toimitetaan keskeiset tunnusluvut.¹²⁶

4.7 Apteekin Terveyspisteen vaikutus

Terveyspiste-tyylinen toiminta voidaan nähdä luonnollisena jatkeena alan kehitykselle. Sekä osakeyhtiömuotoinen toiminta että terveyttä edistävät ja parantavat palvelut ovat yleistyneet apteekeissa. Sote-uudistuksen myötä kysyntä ja tarve tällaiselle toiminnalle tulee oletettavasti korostumaan. Terveyspiste voi kuitenkin olla terveyspalveluiden saatavuuden kannalta hyödyllinen ja merkittävä jo nyt. Esimerkiksi Lohjalla lähiapteekki säilytti terveyspalvelut lähellä asukkaita Apteekin Terveyspisteen ja etälääkäripalvelun muodossa, kun yksi terveysasemista sulkeutui.¹²⁷

Terveyspisteen palvelut ovat lähtökohtaisesti maksullisia, mutta ideana on asiakkaan mahdollisuus terveyskeskuksen palveluita vastaaviin palveluihin kohtuullista maksua vastaan.¹²⁸ Terveyspisteellä asiointi on esimerkiksi yleensä edullisempaa asiakkaalle kuin

---

¹²³ Apteekkari 2015; Elo 2016b

¹²⁴ Patentti- ja rekisterihallitus: Kaupparekisteri, Tilinpäätösilmoitus

¹²⁵ Patentti- ja rekisterihallitus: Kaupparekisteri, Kaupparekisterin tietopalveluhinnasto 1.5.2017 alkaen

¹²⁶ Suomen Apteekkariliitto: Matkasalkku, Viestintä ja markkinointi, Meidän apteekki, Miksi apteekissa toimii osakeyhtiö?

¹²⁷ Apteekkari 2017a

¹²⁸ Halonen 2015b

yksityiset terveydenhuoltopalvelut. Monelle koituu kuluja terveystieteeseen matkustamisestakin – apteekissa asiointi voi osalle koitua jopa kokonaisuutena edullisemmaksi. Esimerkiksi rokotusten osalta Apteekin Terveyspisteen palveluiden käyttäminen säästää myös vaivaa, kun rokotuksen voi ostaa ja ottaa samassa osoitteessa.¹²⁹

Apteekin Terveyspiste on parhaimmillaan tehokas tapa hoitaa pieniä vaivoja, kun samalla reissulla voidaan tarvittaessa selvittää vaivan syy ja ostaa sen hoitoon tarvittavat tuotteet. Näin voidaan myös saada parempi varmuus oikeanlaisen hoidon löytämisestä. Asiointi on luotu asiakkaalle muutenkin helpoksi – ajanvarausta ei ole pakko tehdä ja aukioloajat tuovat joustavuutta.¹³⁰

Terveyspistetoiminta on saanut alusta asti hyvää palautetta ja myönteistä julkisuutta. Apteekin Terveyspisteiden puolesta ovat puhuneet sekä asiakkaat, terveystieteiden työntekijät että yhteistyökumppanit.¹³¹ Vaikka terveystietotoiminta ei lisää suuresti liikevaihtoa, merkitsee se apteekin palvelukokonaisuuden kannalta paljon.¹³² Apteekin Terveyspisteen palveluja hinnoitellessa tulee kuitenkin huomioidavaksi toiminnan kannattavuus, sillä Apteekin Terveyspisteen perustaminen ja pitäminen aiheuttaa kuluja esimerkiksi lupa- ja rekisteröintimaksujen, osakeyhtiön pääoman ja erilaisten toistuvien kulujen, kuten palveluihin käytettävien välineiden hankinnan ja huollon sekä sairaanhoitajan palkan muodossa.

Byrokratia, käytännössä lupaprosessi ja yhteistyö julkisen terveydenhuollon kanssa, ovat hidastaneet terveystiete-konseptin leviämistä, vaikka apteekkareilla olisi kiinnostusta toimintaa kohtaan.¹³³ Toisaalta terveystiete konseptina ei välttämättä ole noussut koko kansan tietoisuuteen, joka on osaltaan saattanut johtaa rauhallisempaan leviämistähtiin.¹³⁴ Suomen Apteekkariliitto pyrkii kuitenkin levittämään ja kehittämään toimintaa. Liitto esimerkiksi on valmistellut ohjekirjaa Apteekin Terveyspisteen perustamiseen. Terveystietotoimintaa suunnitteleva voi pyytää tätä materiaalia ja lisäneuvoja liitolta.¹³⁵

---

¹²⁹ Halonen 2014, 11; Halonen 2015a

¹³⁰ Ahonen 2017; Elo 2016b

¹³¹ Halonen 2017; Halonen 2015a; Tekes 2014

¹³² Tekes 2014

¹³³ Elo 2016a; Ahonen 2017

¹³⁴ Halonen 2015a

¹³⁵ Suomen Apteekkariliitto: Matkasalkku, Viestintä ja markkinointi, Meidän apteekki, Apteekin terveystiete – sairaanhoitajapalveluilta apteekkikäynnillä

Apteekin Terveyspiste -konsepti tarkoitettiin valtakunnallisesti levitettäväksi ja toisaalta sen on alusta asti odotettu leviävän laajemmalti. Toiminnan tunnettuus vaikuttaa kuitenkin luonnollisesti asiakasmääriin. Jos Apteekin Terveyspisteet tulevaisuudessa saavat edelleen myönteistä palautetta ja tulevat tutummaksi sekä byrokratiaan liittyvät haasteet saadaan ratkaistua, laajenee toiminta toivottavasti ajan kanssa vastaamaan alkuperäisiä suunnitelmia.¹³⁶

---

¹³⁶ Kuopio Innovation: Terveyspiste; Halonen 2015a

5 POHDINTA

Maailmalla tapahtuvista muutoksista huolimatta apteekkiala on Suomessa edelleen tiukasti säänneltyä. Apteekkarin ollessa kiinnostunut Apteekin Terveyspisteen perustamisesta, tulee hänen huomioida, että terveystoiminnan myötä myös laki yksityisestä terveydenhuollosta asettaa toiminnalle edellytyksiä. Apteekin Terveyspisteen pitäminen ei ole mahdollista apteekkiliikkeen harjoittamiseen käytettävän toiminimen kautta, vaan toimintaa varten on perustettava erillinen osakeyhtiö, ellei tällaista ole ennestään olemassa. Fimean myöntämä lupa apteekin pitämiseen ei myöskään riitä, vaan apteekkarin on haettava Apteekin Terveyspistettä varten erillinen lupa yksityisen terveydenhuollon palveluiden antamiseen aluehallintovirastolta. Luvan saaminen asettaa toiminnalle myös omat edellytyksensä muun muassa tilojen ja henkilöstön muodossa.

Apteekin Terveyspiste -konsepti edellyttää lisäksi yhteistyötä julkisen terveydenhuollon kanssa. Tämän yhteistyön käynnistäminen voi olla haastavaa, jos julkisen terveydenhuollon puolelta ei esimerkiksi löydy henkilöä ajamaan yhteistyötä. Yhteistyö on kuitenkin saatava käynnistettyä, jotta Apteekin Terveyspisteen perustaminen olisi mahdollista. Toimiva yhteistyö on tärkeää, jotta terveystoiminta saadaan yhtenäistettyä tarkoitetulla tavalla kunnan julkisen terveydenhuollon palvelujen kanssa.

Yksi apteekin toiminnan hyödyistä on sen kyky toiminnallaan vähentää muun terveydenhuollon kuormitusta. Terveystoiminnan voidaan nähdä onnistuessaan olevan juuri tällaista muun terveydenhuollon kuormitusta purkavaa toimintaa. Samalla apteekkien asema sairauksia ennaltaehkäisevässä ja terveyttä ylläpitävässä työssä vahvistuu tuoden apteekit voimakkaammin osaksi terveydenhuoltoa. Terveystoiminnassa pitää kuitenkin huomioida, ettei apteekki saa pyrkiä lisäämään tarpeettomasti lääkkeiden kulutusta.

Apteekin Terveyspisteen kaltaisen toiminnan syntyminen voidaan nähdä luonnollisena otettaessa huomioon maailman kehitys. Apteekkien verkkopalvelut mahdollistavat lääkkeiden hankinnan Internetistä. Tämä on todennäköisesti osaltaan vaikuttanut siihen, että palveluiden merkitys apteekkitoiminnassa kasvaa. Myös itsehoitolääkkeiden myynnin laajentumisesta päivittäistavara-kauppoihin nikotiinikorvaustuotteiden tarve on keskusteltu pitkään. Apteekkien on siis kehitettävä tapoja mukautua tällaisiin mahdollisiin muutoksiin. Apteekki voi pyrkiä myös kannattavuuden lisäämiseen terveystoiminnan

kautta. Toisin kuin lääkkeiden kohdalla, palveluiden ja vapaakaupan tuotteiden hinnoittelu ei ole sidottu lakiin.

Terveyspiste-tyyppinen toiminta ei ole vain Suomessa tapahtuva ilmiö. Esimerkiksi Yhdysvalloissa apteekeilla on yli tuhat pikaklinikkaa, joissa asiakkaille tarjotaan palvelua pieniin terveysongelmiin.¹³⁷ Myös apteekkirokotukset ovat yleistyneet maailmalla, kun esimerkiksi Englannissa, Irlannissa ja Portugalissa rokotukset on saatu osaksi apteekkien palvelutarjontaa. Suomessa apteekkirokotukset ovat mahdollisia Apteekin Terveyspisteillä.¹³⁸

Suomessa on ollut tasaisesti keskustelua apteekki-alan sääntelystä sekä erityisesti yhtiömuodollisista seikoista. Osakeyhtiöiden alettua yleistyä apteekkien yhteydessä aiheeksi on noussut se, pitäisikö tällainen osakeyhtiömuotoinen toiminta jopa kieltää. Tämä tekisi terveyspistetoiminnasta nykyisten edellytysten takia mahdotonta ja vaikuttaisi samalla heikentävästi yksityisten apteekkien kilpailukykyyn.¹³⁹

Lainsäädännön mahdollisten muutosten lisäksi on mielenkiintoista seurata, millaista oikeuskäytäntöä tulevaisuus tuo alalle ja tuleeko esimerkiksi terveyspistetoimintaan liittyviä kysymyksiä käsiteltäviksi tuomioistuimissa. Kansallisen sääntelyn ja oikeuskäytännön lisäksi on kiintoisaa seurata Euroopan Unionin ja Euroopan Unionin tuomioistuimen asemaa alan kannalta, esimerkiksi tehdäänkö tulevaisuudessa uusia ennakkoratkaisupyynnöitä.

Tällä hetkellä Apteekin Terveyspiste on erillisen yhtiön ja eri luvan takia lain näkökulmasta apteekista erillinen, vaikka terveyspistetoiminta käytännössä tapahtuu apteekin yhteydessä olevissa tiloissa ja on kiinteästi sidoksissa apteekkiin. Esimerkiksi Apteekkitoiminnan ja muun lääkehuollon kehittäminen -työryhmä katsoi, että lainsäädäntöä pitäisi muuttaa siten, että terveyspistetoimintaa voitaisiin harjoittaa apteekin toimintana, jotta erillisen yhtiön perustaminen ei olisi tarpeellista.¹⁴⁰ Tämä saattaisi yhtenäistää apteekin ja Apteekin Terveyspisteen muodostamaa kokonaisuutta.

---

¹³⁷ Larsen 2016

¹³⁸ Elo 2017

¹³⁹ Suomen Apteekkariliitto 2016

¹⁴⁰ Sosiaali- ja terveysministeriö 2015, Liite 9

Apteekin Terveyspiste saattaa tämän irrallisuuden sekä lupa ja yhtiömuodollisten seikkojen takia vaikuttaa konseptina monimutkaiselta. Esimerkiksi eri toimijoiden rooli apteekkitoiminnan ja toisaalta terveyspistetoiminnan kannalta voi olla vaikea hahmottaa. Onkin mielenkiintoista seurata, miten sote-uudistus vaikuttaa tähän kokonaisuuteen tulevaisuudessa. Työn tekijöille nousi työtä kirjoittaessa tunne, että terveyspistetoiminta ja sen suurempi kehitys odottaa tulevia muutoksia ja niiden vaikutuksia.

Terveyspistetoiminnasta löytyvä rajallinen tietomäärä näkyy siinä, ettei konsepti välttämättä ole vielä laajasti ihmisten tietoisuudessa. Apteekin Terveyspisteiden lukumääräkään ei ehkä ole noussut odotetulla tavalla. Esimerkiksi Pirkanmaalla ei ole tällä hetkellä yhtäkään Apteekin Terveyspistettä. Tiedon tuottaminen ja tietoisuuden lisääminen voisivat vauhdittaa konseptin leviämistä laajemmin ympäri Suomea. Tämä saattaisi myös nostaa kiinnostusta Apteekin Terveyspistettä kohtaan apteekkitoiminnan laajentamismahdollisuutena esimerkiksi sivuapteekin tai apteekin verkkopalvelun ohella.

Konseptin yksinkertaistaminen ja esimerkiksi päällekkäisiin lupa- ja yhtiötilanteisiin vaihtoehtoisten ratkaisujen kehittäminen voisivat osaltaan myös tukea Apteekin Terveyspisteiden tulevaisuutta. Esimerkiksi apteekkarinvaihdostilanteissa, joissa uudella apteekkarilla olisi kiinnostusta jatkaa apteekissa toiminutta Apteekin Terveyspistettä, lupaprosessi ja muu toiminnan järjestely voi koitua työlääksi. Työn tekijät pohtivat mahdollisuutta saada lupaprosessi saman lupaviranomaisen alle ja voisiko pitkällä aikavälillä Apteekin Terveyspisteestä muodostua jopa sellainen osa apteekkitoimintaa, että Apteekin Terveyspisteen pitäminen voitaisiin asettaa ehdoksi apteekkiluvan saamiselle, kuten sivuapteekin pitämisen kohdalla on nykyään mahdollista.

Apteekin Terveyspisteiden merkityksen odotetaan kasvavan huomattavasti tulevaisuudessa sote-uudistuksen ja julkisen terveydenhuoltoverkoston harvenemisen myötä. Konseptin voidaankin nähdä olevan yhteiskunnan kannalta tärkeä, mutta sitä ei voida ajaa puhtaasti apteekkien ja apteekkareiden kustannuksella. Esimerkiksi kuntien aloitteellisuuden ja kiinnostuksen lisääntyminen voisivat auttaa konseptin tasapainoisessa kehityksessä sekä madaltaa kynnystä toiminnan aloittamiselle.

Tämän opinnäytetyön tekeminen osoittautui haastavaksi rajallisen tietomäärän takia. Aihe on kuitenkin merkittävä ja ajankohtainen, joten tiedon tuottaminen ja kerääminen on tärkeää. Tekijät ehdottavat jatkotutkimusaiheeksi tarkempaa syventymistä esimerkiksi

terveyspistetoimintaan kuuluvan kuntayhteistyön käynnistämiseen ja toimimiseen käytännön tasolla. Kiinnostava opinnäytetyöaihe voisi olla myös apteekkarivaihdostilanteiden ja niiden seurausten tutkiminen. Sote-uudistuksen jälkeen uudeksi tutkimusaiheeksi nousee sen vaikutus Apteekin Terveyspisteisiin. Farmasia- tai terveystalouden työssä voitaisiin tutkia esimerkiksi Apteekin Terveyspisteen toimivaa palvelukokonaisuutta tai millaisille palveluille asiakkaat näkevät tarvetta. Liiketaloudellisesta näkökulmasta opinnäytetyössä voitaisiin tutkia toiminnan taloudellista kannattavuutta tai tehdä työ Apteekin Terveyspisteen markkinointiin liittyen.

LÄHTEET

Ahlblad, J. 2015. Terveyspiste on terkkarin kumppani. Apteekkari. Julkaistu 13.4.2015. Luettu 8.9.2017.

<http://www.apteekkari.fi/teemat/sote-ja-apteekit/terveyspiste-on-terkkarin-kumppani.html>

Ahonen, H. 2017. Jos terveysasema suljetaan, apteekin Terveyspiste voi tarjota sairaanhoitajan. Aamulehti. Julkaistu 15.5.2017. Luettu 8.9.2017.

<https://www.aamulehti.fi/kotimaa/jos-terveysasema-suljetaan-apteekin-terveyspiste-voi-tarjota-sairaanhoitajan-200137552/>

Aluehallintovirasto. Aiheet. Terveys. Yksityiset terveyspalvelut. Päivitetty 24.1.2017. Luettu 19.10.2017.

<https://www.avi.fi/web/avi/yksityiset-terveyspalvelut#.WfWUk2i0OUm>

Aluehallintovirasto. Aiheet. Terveys. Yksityiset terveyspalvelut. Yritysmuotoiset palveluntuottajat. Päivitetty 17.2.2016. Luettu 3.10.2017.

<http://www.avi.fi/web/avi/yritysmuotoiset-palvelun-tuottajat#.WdO8Ami0PIU>

Aluehallintovirasto. Aiheet. Terveys. Yksityiset terveyspalvelut. Yritysmuotoiset palveluntuottajat. Lupahakemuksen asiakirjat. Päivitetty 26.6.2015. Luettu 5.10.2017.

<http://www.avi.fi/web/avi/lupahakemuksen-asiakirjat#.WdW882i0PIU>

Aluehallintovirasto. Aluehallintovirastot. Päivitetty 20.12.2016. Luettu 29.7.2017.

<https://www.avi.fi/web/avi/aluehallintovirastot#.WXx7vYh94uU>

Aluehallintovirasto. Aluehallintovirastot. Toiminta ja tehtävät. Päivitetty 24.8.2016. Luettu 29.7.2017.

<https://www.avi.fi/web/avi/avien-toiminta-ja-tehtavat#.WXyJ1oh94uU>

Aluehallintovirasto. Palvelut. Asiointi. Maksut. Maksuasetuksen maksutaulukko 2017. Luettu 26.10.2017.

http://www.avi.fi/documents/10191/35078/AVI_Maksuasetuksen_Maksutaulukko_2017_su_.pdf/46c68350-930a-4da8-86d7-97465150194f

Apteekkari. 2015. Viranomaisvalvonta kattaa myös apteekkareiden yhtiöt. Julkaistu 28.9.2015. Luettu 8.9.2017.

<http://www.apteekkari.fi/uutiset/viranomaisvalvonta-kattaa-myos-apteekkareiden-yhtiot.html>

Apteekkari. 2017a. Terveysasema suljettiin, apteekki avasi Terveyspisteen ja etälääkäripalvelun. Julkaistu 27.3.2017. Luettu 9.9.2017.

<http://www.apteekkari.fi/uutiset/tag/terveysasema-suljettiin-apteekki-avasi-terveyspisteen-ja-etalaakaripalvelun.html>

Apteekkari. 2017b. Hyvinkäälle avataan Suomen 14. Apteekin Terveyspiste. Julkaistu 19.9.2017. Luettu 14.10.2017.

<http://www.apteekkari.fi/uutiset/hyvinkaalle-avataan-suomen-14.-apteekin-terveyspiste.html>

Blomqvist, A. & Malmivaara, T. 2016. Osakeyhtiön varojenjako ja verotus. Talentum Pro.

Elo, E. 2015. Robottien suosio jatkuu apteekeissa. Apteekkari. Julkaistu 22.6.2015. Luettu 31.8.2017.

<http://www.apteekkari.fi/uutiset/robottien-suosio-jatkuu-aptееkeissa.html>

Elo, E. 2016a. Suomessa toimii jo kymmenen Apteekin Terveyspistettä. Apteekkari. Julkaistu 17.3.2016. Luettu 27.8.2017.

<http://www.apteekkari.fi/uutiset/suomessa-toimii-jo-kymmenen-aptееkin-terveyspistetta.html>

Elo, E. 2016b. Jo tuhansia rokotettu apteekeissa – THL suhtautuu myönteisesti. Apteekkari. Julkaistu 31.10.2016. Luettu 8.9.2017.

<http://www.apteekkari.fi/uutiset/tag/jo-tuhansia-rokotettu-aptееkeissa-thl-suhtautuu-myonteisesti.html>

Elo, E. 2017. Apteekkirokotukset olivat menestys – Englannissa lähes miljoona rokotettua. Apteekkari. Julkaistu 5.7.2017. Luettu 8.10.2017.

<http://www.apteekkari.fi/uutiset/apteekkirokotukset-olivat-menestys-englannissa-lahes-miljoona-rokotettua.html>

Fimea. 2014. Erityiskysymykset alatyöryhmän muistio. Apteekkilupaprosessin kehittäminen. Raportissa Apteekkitoiminnan ja muun lääkehuollon kehittäminen. 2015. Työryhmän loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriö. Luettu 2.8.2017.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125541/URN_ISBN_978-952-00-3554-9.pdf?sequence=1

Fimea. Määräys 1/2011. Apteekin palvelupiste. Luettu 8.8.2017.

https://www.fimea.fi/documents/160140/764653/18146_M_12011.pdf

Fimea. Määräys 2/2011. Apteekin verkkopalvelu. Luettu 10.8.2017.

https://www.fimea.fi/documents/160140/743657/18533_Apteekin_verkkopalvelu_maarays_2011-05-10.pdf

Fimea. Tietoa Fimeasta. Luettu 10.7.2017.

http://www.fimea.fi/tietoa_fimeasta

Fimea. Tietoa Fimeasta. Ajankohtaista. Laillisille verkkoapteekkeille yhteiseurooppalainen tunnus 1.7.2015 alkaen. Julkaistu 30.6.2015. Luettu 3.9.2017.

<http://www.fimea.fi/-/laillisille-verkkoapteekkeille-yhteiseurooppalainen-tunnus-1-7-2015-alkaen>

Fimea. Valvonta. Lait ja ohjeet. Luettu 27.7.2017.

http://www.fimea.fi/valvonta/lait_ja_ohjeet

Fimea. Valvonta. Lait ja ohjeet. Määräykset. Luettu 27.7.2017.

http://www.fimea.fi/valvonta/lait_ja_ohjeet/maaraykset

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lääkelain muuttamisesta -luonnos. Luettu 23.8.2017.

<http://stm.fi/documents/1271139/3104033/L%C3%A4%C3%A4kela-kiHE2016+25.8+lausunnoille.pdf/98bf8faf-531b-435d-a463-3f5b2e8e4a2e>

Halme, V. 2014. Osakeyhtiönä toimimisen helppous. Tilikeskus-Yhtiöt. Julkaistu 8.12.2014. Luettu 16.9.2017.

<http://www.tilikeskus-yhtiot.fi/uutiset/asiantuntija-artikkelit/osakeyhtiona-toimimisen-helppous>

Halonen, I. 2014. Piste jonoille. Apteekkari 1/2014, 8-15.

Halonen, I. 2015a. Terveyspisteiden sairaanhoitajat: Tämän palvelun kysyntä kasvaa. Julkaistu 3.9.2015. Luettu 27.8.2017.

<http://www.apteekkari.fi/uutiset/tag/terveyspisteiden-sairaanhoitajat-taman-palvelun-kysynta-kasvaa.html>

Halonen, I. 2015b. Risikko: Sairaanhoitajien antama palaute vastaa täysin omia kokemuksiani. Apteekkari. Julkaistu 7.9.2015. Luettu 16.9.2017.

<http://www.apteekkari.fi/uutiset/tag/risikko-sairaanhoitajien-antama-palaute-vastaa-tay-sin-omia-kokemuksiani.html>

Halonen, I. 2017. Mikkelin Uusi Apteekki avasi Terveyspisteen. Apteekkari. Julkaistu 20.6.2017. Luettu 21.8.2017.

<http://www.apteekkari.fi/uutiset/tag/mikkelin-uusi-apteekki-avasi-terveyspisteen.html>

Happonen, P., Hämeen-Anttila, K., Lämsä, E. & Reinikainen, L. 2017. Apteekkijärjestelmän sääntelyn purkaminen Euroopassa – Toimenpiteet ja vaikutukset. Fimea kehittää, arvioi ja informoi. Julkaisusarja 3/2017. Luettu 3.9.2017.

<http://www.fimea.fi/documents/160140/1188389/Fimea+KAI+3+2017+Apteekki%C3%A4rjestelm%C3%A4n+s%C3%A4ntelyn+purkaminen+Euroopassa.pdf/330e3e95-f587-1853-4140-1789d7437b0c>

Korkein hallinto-oikeus. Aineistoa. Vuosikertomukset 2000–2016. Luettu 8.8.2017.

<http://www.kho.fi/fi/index/julkaisut/vuosikertomukset.html>

Koski, P. & Sillanpää, M. 2017. Yhtiöoikeus. Alma Talent Oy. Päivitetty 10.9.2017. Luettu 26.8.2017. Vaatii käyttöoikeuden.

<https://fokus.almatalent.fi.elib.tamk.fi/teos/DADBGXGTBF>

Kuopio Innovation. Kuopio Innovationin ideoima toimintamalli sai jatkajan – Terveyspisteiden määrä yli kolminkertaistuu. Luettu 19.8.2017.

<http://www.kuopioinnovation.fi/news/319/40/Kuopio-Innovationin-ideoima-toimintamalli-sai-jatkajan-Terveyspisteiden-maeaerae-yli-kolminkertaistuu/>

Kuopio Innovation. Terveyspiste. Luettu 19.8.2017.

<http://www.kuopioinnovation.fi/palvelut/growup/terveyspiste-projekti>

Kärkkäinen, R. & Peura, S. 2011. Apteekit terveydenhuollossa. Teoksessa Holttinen, K., Andersin, R., Kärkkäinen, R., Rajamäki, M. & Kostiainen, E. (toim.) Apteekinhoidon käsikirja. PharmaPress Oy.

Larsen, S. 2016. Apteekkien sairaanhoitajilta apua nopeasti. Apteekkari. Julkaistu 6.4.2016. Luettu 8.10.2017.
<http://www.apteekkari.fi/uutiset/tag/apteekkien-sairaanhoitajilta-apua-nopeasti.html>

Leikola, S. 2017. Terveyspisteen perustaminen. Powerpoint-esitys. 30.3.2017 Terveyspisteapteekkien koulutuspäivä.

Leinonen, P. 2014. Apteekkialan sääntely: EU antaa vapauksia – mitä tekee Suomi?. Libera. Julkaistu 19.2.2014. Luettu 24.7.2017.
<http://www.libera.fi/blogi/apteekkialan-saantely-eu-antaa-vapauksia-mita-tekee-suomi/>

Lääketeollisuus ry. Lääkkeet. Lääkeväärennökset. Luettu 28.10.2017.
<http://www.laaketeollisuus.fi/laakkeet/laakevaarennokset>

Merikanto, T. 2017. Analyysi: Fimea jää Kuopioon – politisoituneesta veivaamisesta ei tyyliä saakaan puolue. Yle. Julkaistu 5.7.2017. Luettu 10.7.2017
<https://yle.fi/uutiset/3-9706222>

Minilex. Yksityinen osakeyhtiö ja julkinen osakeyhtiö. Luettu 26.8.2017.
<https://www.minilex.fi/a/yksityinen-osakeyhti%C3%B6-ja-julkinen-osakeyhti%C3%B6>

Olli, M. 2010. Menetetyt apteekit – luovutetun alueen lääkehuolto keskiajalta vuoteen 1945. PharmaPress Oy.

Patentti- ja rekisterihallitus. Kaupparekisteri. Kaupparekisterin tietopalveluhinnasto 1.5.2017 alkaen. Päivitetty 30.5.2017. Luettu 8.9.2017.
https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/hinnasto/P_18.html

Patentti- ja rekisterihallitus. Kaupparekisteri. Tilinpäätösilmoitus. Päivitetty 15.8.2017. Luettu 8.9.2017.
<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/tilinpaatos.html>

Pyhän Henrikin Apteekki. Sairaanhoitaja. Luettu 27.8.2017.
<http://www.pyhahenrik.fi/sairaanhoitaja>

Receptum. 2016. Terveyspiste on askel kohti hoitavaa apteekkia. Julkaistu 19.9.2016. Luettu 8.9.2017.
<http://www.receptum.fi/terveyspiste-on-askel-kohti-hoitavaa-apteekkia/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2015. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2015:4. Apteekkitoiminnan ja muun lääkehuollon kehittäminen. Työryhmän loppuraportti. Luettu 8.9.2017.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125541/URN_ISBN_978-952-00-3554-9.pdf?sequence=1

Sote- ja maakuntauudistus. Maakunnan muut palvelut. Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova). Sosiaali- ja terveysministeriö. Valtiovarainministeriö. Luettu 29.7.2017.
<http://alueuudistus.fi/luova>

Sote- ja maakuntauudistus. Sote- ja maakuntauudistuksen yleisesittely. Sosiaali- ja terveysministeriö. Valtiovarainministeriö. Luettu 29.7.2017.
<http://alueuudistus.fi/sote-maku-yleisesittely>

Suomen Apteekkariliitto. 2016. Lausunto esityksestä laiksi lääkelain muuttamisesta. Julkaistu 9.9.2016. Luettu 8.10.2017.

http://www.apteekkariliitto.fi/media/3-apteekkariliitto.fi/liitto/lausunnot/1009_090916_suomen-apteekkariliiton-lausunto-laakelain-muuttamisesta_laakelaki-lausunto-060916.pdf

Suomen Apteekkariliitto. Apteekki – toiminta, yritys & toiminta 2016. Esite. Luettu 17.8.2017.

http://www.apteekkariliitto.fi/media/3-apteekkariliitto.fi/apteekkitieto/julkaisut/apteekki_yritys_toiminta_talous_2016.pdf

Suomen Apteekkariliitto. Apteekkitieto. Apteekit numeroina. Luettu 9.9.2017.

<http://www.apteekkariliitto.fi/apteekkitieto/apteekit-numeroina.html>

Suomen Apteekkariliitto. Apteekkitieto. Apteekkilupa. Luettu 24.9.2017.

<http://www.apteekkariliitto.fi/apteekkitieto/apteekkilupa.html>

Suomen Apteekkariliitto. Apteekkitieto. Lääketaksa. Luettu 1.8.2017.

<http://www.apteekkariliitto.fi/apteekkitieto/laaketaksa.html>

Suomen Apteekkariliitto. Apteekkitieto. Verotus. Luettu 4.8.2017.

<http://www.apteekkariliitto.fi/apteekkitieto/verotus.html>

Suomen Apteekkariliitto. Liitto. Luettu 27.6.2017.

<http://www.apteekkariliitto.fi/liitto.html>

Suomen Apteekkariliitto. Liitto. Lausunnot. Luettu 27.6.2017.

<http://www.apteekkariliitto.fi/liitto/lausunnot.html>

Suomen Apteekkariliitto. Liitto. Tytäryhtiöt. Luettu 27.6.2017

<http://www.apteekkariliitto.fi/liitto/tytaryhtiot.html>

Suomen Apteekkariliitto. Matkasalkku. Erityisosaaminen. Erityispalvelut. Apteekin Terveyspiste. Luettu 8.9.2017. Vaatii kirjautumisen.

<https://matkasalkku.apteekkariliitto.fi/erityisosaaminen/erityispalvelut>

Suomen Apteekkariliitto. Matkasalkku. Viestintä ja markkinointi. Meidän apteekki. Apteekin terveyspiste - sairaanhoitajapalveluita apteekkikäynnillä. Päivitetty 7.4.2016. Luettu 8.9.2017. Vaatii kirjautumisen.

<https://matkasalkku.apteekkariliitto.fi/viestinta-ja-markkinointi/meidan-apteekki/apteekin-terveyspiste-sairanhoitajapalveluita>

Suomen Apteekkariliitto. Matkasalkku. Viestintä ja markkinointi. Meidän apteekki.

Miksi apteekissa toimii osakeyhtiö? Päivitetty 18.4.2016. Luettu 26.8.2017. Vaatii kirjautumisen.

<https://matkasalkku.apteekkariliitto.fi/viestinta-ja-markkinointi/meidan-apteekki/miksi-apteekissa-toimii-osakeyhtio>

Suomen Apteekkariliitto. Suomen Apteekkariliiton säännöt. Julkaistu 26.11.2010. Luettu 27.6.2017.

http://www.apteekkariliitto.fi/media/pdf/apteekkariliiton_saannot_2011.pdf

Suomen Apteekkariliitto. Vastuullinen apteekki 2016. Esite. Luettu 9.9.2017.
http://www.apteekkariliitto.fi/media/3-apteekkariliitto.fi/apteekkitieto/julkaisut/vastuullinen-apteekki_esite_screen3.pdf

Tekes. 2014. Kuopio Innovation: Apteekin Terveyspiste tuo peruspalvelut lähiapteekkiin. Julkaistu 3.3.2014. Luettu 11.9.2017.
<https://www.tekes.fi/tekes/tulokset-ja-vaikutukset/caset/2014/kuopio-innovation-apteekin-terveyspiste-tuo-peruspalvelut-lahiapteekkiin/>

Valliluoto, S. 2012. Kilpailuviraston selvityksiä 2/2012. Lääkehuollosta lääkemarkkinoihin – arvoketju ja sääntely. Kilpailuvirasto. Luettu 23.8.2017.
<https://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/julkaisut/selvitykset/2012/kivi-selvityksia-2-2012.pdf>

Valtioneuvosto. Hallituspuolueiden apteekkiryhmän linjaukset 24.4.2017. Luettu 28.8.2017.
<http://vnk.fi/documents/10616/4578010/Apteekkity%C3%B6ryhm%C3%A4n+esitys.pdf/6c5d52cb-85fb-4765-a87a-3d9bc3e6fc4b>

Valtioneuvoston viestintäosasto. (toim.) 2017. Valtioneuvoston viikko. Hallituksen neuvottelu 24.4.2017. Julkaistu 3.5.2017. Luettu 23.8.2017. Vaatii käyttöoikeuden.
https://www.edilex.fi/valtioneuvoston_viikko/2017_17.pdf

Valvira. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterit. JulkiTerhikki/JulkiSuosikki. Luettu 2.9.2017.
<https://julkiterhikki.valvira.fi/>

Valvira. Terveydenhuolto. Yksityisen terveydenhuollon luvat. Päivitetty 2.5.2017. Luettu 28.10.2017.
http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/yksityisen_terveydenhuollon_luvat

Valvira. Valvira. Valviran tehtävät. Päivitetty 16.11.2016. Luettu 31.7.2017.
http://www.valvira.fi/valvira/valviran_tehtavat

Verohallinto. A168/200/2016. Syventävät vero-ohjeet. Apteekkivero. Luettu 3.8.2017.
<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48607/apteekkiver/>

Verohallinto. Yritykset ja yhteisöt. Yrityksen elinkaari. Uusi yritys. Osakeyhtiö ja osuuskunta. Päivitetty 10.5.2017. Luettu 26.8.2017.
<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yrityksen-elinkaari/uusi-yritys/osakeyhtio-ja-osuuskunta/>

Yle. 2009. Läänit jäävät historiaan. Päivitetty 25.11.2009. Luettu 29.7.2017.
<https://yle.fi/uutiset/3-5924921>

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. Ilmoittaminen. Perustamisilmoitus. Osakeyhtiö. Patentti- ja rekisterihallitus. Verohallinto. Luettu 19.10.2017.
<https://www.ytj.fi/index/ilmottaminen/perustamisilmoitus/osakeyhtio.html>

Yritys-Suomi. Luvat. Ammattipätevyydet. Farmaseutti. Työ- ja elinkeinoministeriö. Luettu 31.7.2017.
<https://yrityssuomi.fi/lupa/-/julkaisu/farmaseutti>

Yritys-Suomi. Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottaminen. Luettu 26.10.2017.
<https://yrityssuomi.fi/lupa/-/julkaisu/yksityisen-terveydenhuollon-palvelujen-tuottaminen>

Yritys-Suomi. Yksityiset terveydenhuollon palvelut. Aluehallintoviraston ohjeistus yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajille. Ohje. Työ- ja elinkeinoministeriö. Luettu 12.10.2017.

<https://yrityssuomi.fi/lomake?docid=6701&kieli=fi>

Yritys-Suomi. Yksityiset terveydenhuollon palvelut. Yksityiset terveydenhuollon palvelut. Lomake. Työ- ja elinkeinoministeriö. Tallennettu 21.10.2017.

<https://yrityssuomi.fi/lomake?docid=6701&kieli=fi>

Oikeuskäytäntö

KHO 9.12.1987 t. 5496 (ATK)

KHO 1988 A 98

KHO 2000:39

KHO 2010:65

KHO 2013:31

KHO 2017:84

LIITTEET

Liite 1. Hakemus yksityisen terveydenhuollon palvelujen antamiseen

1 (3)

Aluehallintovirasto

Viranomaisen täyttää
Dnro

HAKEMUS YKSITYISEN TERVEYDENHUOLLON PALVELUJEN ANTAMISEEN

Mikäli toimintaa on yhden aluehallintoviraston alueella, lupaviranomainen on aluehallintovirasto. Mikäli toimintaa on kahden tai useamman aluehallintoviraston alueella, lupaviranomainen on Valvira.

1. Lupatyyppi

☐ Uusi lupa
☐ Luvan muutos, mikä? _____
Kun haetaan uutta lupaa, lomake pyydetään täyttämään kokonaisuudessaan. Luvan muuttamista koskevissa asioissa tiedot annetaan soveltuvin osin.
Toiminta on tarkoitus aloittaa: ____ / ____ 20__
Muutos on tarkoitus toteuttaa: ____ / ____ 20__

2. Palvelun tuottaja

Nimi	
Y-tunnus	Yhtiömuoto
Toiminimi	Kieli
Postiosoite	
Postinumero	Postitoimipaikka
Puhelinnumero	Kotikunta
Sähköpostiosoite	www-sivun osoite
Nimenkirjoitusoikeutettu edustaja(t)	
Onko palvelujen tuottaja merkitty työnantajarekisteriin?	Palvelujen tuottajalla on potilasvahinkovakuutus alkaen:
☐ Kyllä ☐ Ei	____ / ____ 20__

3. Laskutustiedot

Laskutusosoite	
Postinumero	Postitoimipaikka
Verkkolaskutusosoite (OVT-tunnus)	Välittäjän tunnus

4. Toimitusjohtaja tai muu liiketoiminnasta vastaava henkilö

Sukunimi	Etunimet
Puhelinnumero	Sähköpostiosoite

5. Yhteyshenkilö lupa-asioissa

Sukunimi		Etunimet	
Puhelinnumero	Sähköpostiosoite		

6. Tietosuojavastaava

Sukunimi		Etunimet	
----------	--	----------	--

7. Palvelujen tuottajan potilasrekisteristä vastaava henkilö

Sukunimi		Etunimet	
----------	--	----------	--

8. Hakemuksen liitteet

Ajan tasalla oleva kaupparekisterin ote. Jos hakijaa ei vielä ole merkitty kaupparekisteriin ja hakijana on avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, riittää tältä osin selvitys siitä, että hakija on tehnyt rekisteriviranomaiselle (patentti- ja rekisterihallitus, maistraatti, verotoimisto tai työvoima- ja elinkeinokeskus) perusilmoituksen (jäljennös maksukuitista ja tehdystä perusilmoituksesta)

Jos hakijana on yhtiö, muu yhteisö tai säätiö, jäljennös yhtiösopimuksesta, yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä

Terveysten- ja sairaanhoidon palvelut ja henkilökunta -lomake täytettynä kunkin toimintayksikön osalta erikseen, yhteensä _____ kpl.

Henkilötietolain 10 §:n mukainen rekisteriseloste tai henkilötietolain 10 ja 24 §:n mukainen tietosuojaseloste (saatavissa osoitteessa: www.tietosuoja.fi)

Selvitys sosiaalipalveluista (tarvittaessa)

Asiamiehen valtakirja (jos käytetään)

Omavalvontasuunnitelma (palvelujen tuottajan toimiessa useammassa kuin yhdessä toimipaikassa vastaavan johtajan on laadittava toiminnan laadun varmistamiseksi palvelujen tuottajan ja sen erillisten toimipaikkojen toiminnan kattava omavalvontasuunnitelma).

Palvelujen tuottajan aloitusilmoitus (täytetään vain silloin, kun palvelujen tuottaja hakee lupaa ensimmäisen kerran)

Muu selvitys, mikä? _____

Toimintayksikköä/ toimipaikkaa/ asemapaikkaa koskevat liitteet:

Toiminnassa käytettävien huonetilojen pohjapiirustus ja käyttösuunnitelma

Yksityisen terveydenhuollon toimintayksikön tarkastuskertomus -lomake. Toimitettava lupaviranomaiseen viimeistään aloitusilmoituksen mukana. Sairaankuljetusajoneuvojen käyttöönototarkastusta tehtäessä mukaan liitetään ambulanssin varusteet -lomake ajoneuvokohtaisesti.

Selvitys oikeudesta käyttää toisen palvelujen tuottajan tiloja ja laitteita (esim. vuokrasopimus tai vastaava sopimus), mikäli hakija käyttää toisen terveydenhuollon palvelujen tuottajan tiloja ja laitteita.

Selvitys terveydenhuollon palveluista vastaavien johtajien työkokemuksesta (nimikirjan ote tai jäljennökset työtodistuksista)

Työterveyshuoltolain mukaisia palveluja haettaessa jäljennökset työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden täydennyskoulutuksesta

Sairaankuljetuksessa käytettävät ajoneuvot -lomake

Lääkehoitosuunnitelma. (Turvallinen lääkehoito, Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa, THL Ohjaus 14/2015)

Hakemus tulee toimittaa hyvissä ajoin ennen suunniteltua toiminnan aloittamisajankohtaa aluehallintovirastoon. Muutokset, joihin on haettava aluehallintoviraston lupa ennen kuin toimintaa muutetaan, ovat muun muassa uuden toimipaikan avaaminen, annettavien palvelujen laajentaminen tai muuttaminen tai muu sellainen annettaviin terveyden- ja sairaanhoidon palveluihin merkittävästi vaikuttava muutos, joka edellyttää lupaviranomaiselta toiminnan asianmukaisuuden arvioimista. Terveydenhuollon palveluista vastaavan johtajan vaihtuminen edellyttää aina luvan muutoksen hakemista.

Hakemuksen perusteella tehdään päätös, josta peritään valtioneuvoston asetuksen mukainen suoritemaksu. Lupahakemusta koskeva suoritemaksu peritään myös silloin, kun hakemukseen annetaan kielteinen päätös. Lisäksi aluehallintovirasto perii palvelujen tuottajilta vuosimaksun. Maksut perustuvat valtion maksuperustelakiin ja sen nojalla annettuihin asetuksiin. Lisätietoa lupa- ja vuosimaksuista osoitteessa: www.avi.fi.

Aluehallintovirasto tallentaa tiedot yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajista yksityisten palvelujen antajien rekisteriin (Valveri). Valveri-rekisteriä koskeva rekisteriseloste ja lisätietoja rekisteristä on saatavissa aluehallintovirastosta.

Hakemusmenettelyä koskevia ohjeita saa myös ao. aluehallintoviraston internet -sivuilta.

9. Allekirjoitus

Allekirjoituksen tulee olla virallinen. Yhteisön (yhtiöt, osuuskunnat ja yhdistykset) ja säätiöiden puolesta nimen kirjoittamiseen oikeutettujen henkilöiden nimet käyvät ilmi ao. rekistereistä.

Paikka ja päiväys

Allekirjoitus

Nimen selvennys

Aluehallintovirastojen yhteystiedot (www.avi.fi)

[Aluehallintovirastojen yhteystiedot](#)